

А-интегрирана еколошка дозвола

Име на компанијата

Друштво за производство и трговија
БУЛМАК 2016 ДООЕЛ Пробиштип,
Подружница рудник Тораница Крива
Паланка

Адреса

Јаким Стојковски бр. 2

Поштенски број и град

2210 Пробиштип

Број на дозвола

Содржина

А- Интегрирана еколошка дозвола	Error! Bookmark not defined.
Содржина	Error! Bookmark not defined.
Вовед	ivii
Дозвола	1
1 Инсталација за која се издава дозволата	2
2 Работа на инсталација	10
2.1 Техники на управување и контрола.....	10
2.2 Суровини (вклучувајќи и вода).....	12
2.3 Техники на работа.....	14
2.4 Заштита на подземните води.....	161
2.5 Ракување и складирање на отпадот.....	194
2.6 Преработка и одлагање на отпад.....	206
2.7 Енергетска ефикасност.....	227
2.8 Спречување и контрола на несакани дејствија.....	238
2.9 Бучава и вибрации.....	20
2.10 Мониторинг.....	21
2.11 Престанок на работа.....	21
2.12 Инсталации со повеќе оператори.....	22
3 Документација	23
4 Редовни извештаи	25
5 Известувања	26
6 Емисии	28
6.1 Емисии во воздух.....	28
6.2 Емисии во почва.....	28
6.3 Емисии во вода (различни од емисиите во канализација).....	29
6.4 Емисии во канализација.....	31
6.5 Емисии на топлина.....	31
6.6 Емисии на бучава и вибрации.....	32
7 Пренос до пречистителна станица за отпадни води	35
8 Услови надвор од локацијата	36
9 Оперативен план	37
10 Договор за промени во пишана форма	39
Додаток 1	40
Додаток 2	41
Додаток 3	42

Вовед

Овие воведни белешки не се дел од дозволата

Следната дозвола е издадена согласно Законот за животна средина (Службен весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 28/18, 65/18 и 99/18)), за работа на инсталација што извршува една или повеќе активности наведени во Уредбата на Владата за “Определување на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола со временски распоред за поднесување оперативни планови”, до одобреното ниво во Дозволата.

Краток опис на инсталацијата регулирана со оваа дозвола

Други интегрирани дозволи поврзани со оваа инсталација		
Сопственик на дозволата	Број на дозвола	Дата на издавање

Заменети дозволи/Согласности/Овластувања поврзани со оваа инсталација		
Сопственик	Референтен број	Дата на издавање

Во „Рудник Тораница“, Крива Паланка (во понатамошниот текст: Инсталација) се врши подземна експлоатација на минерална сировина, олово-цинкова руда, и производство на олово цинков концентрат, со вкупна површина од 410 хектари. Инсталацијата ја сочинуваат објекти и земјиште на три локации: рудник, флотација и хидројаловиште, каде се изведуваат рудничките и производните активности.

На локацијата рудник се врши подземна експлоатација на олово-цинкова руда, која преку подземен транспорт се носи на локацијата флотација.

На локацијата флотација се наоѓаат погони за преработка на рудата, односно погони за дробење, мелење и флотирање на рудата и производство на олово цинков концентрат. Произведениот концентрат, се складира во складишта за концентрати и со транспортни возила се испорачува до крајните корисници.

Произведената јаловина, која претставува нус продукт при флотирање на рудата заедно со останатите технички отпадни води од погонот за флотација, со помош

на пулповод се носи до **локацијата хидројаловиште** каде се врши депонирање на јаловината. Хидројаловиштето се наоѓа на оддалеченост од околу 4 km, од локацијата за флотација.

Во моментот, во Инсталацијата се вработени 158 лица. Во иднина, се планира во Инсталацијата да работат вкупно 370 вработени.

Во текот на една календарска година, Инсталацијата ќе работи 268 дена, во 3 (три) смени, по 8 (осум) часа во една смена.

Организационата поставеност во Инсталацијата е направена така што ќе можат сите прашања во врска со целите и активностите на Компанијата брзо, детално и ефикасно да се решат. Истата е дадена во Прилог III од овој документ.

Инсталацијата нема систем за управување со животната средина, но има вработено лице одговорно за заштита на животната средина-Инженер за заштита на животна средина.

Инженерот за заштита на животната средина ќе има одговорност за сите работи и прашања поврзани со животната средина. Исто така, ова лице ќе биде одговорно за организација на мониторингот на емисиите, за целосна примена на стандардите за животна средина во севкупното работење на Инсталацијата и за подобрување на процесот, онаму каде што ќе биде потребно.

Исто така, во Инсталацијата е вработено лице кое ќе управува со отпадот, што поседува Уверение за положен стручен испит за управител со отпад (даден во прилог III).

Инсталацијата ќе ја разгледа можноста за воведување на стандардите ISO 14001 Системи за управување со животната средина, ISO 9001 стандардите за управување со квалитет и стандардот OHSAS ISO 18001 управување со безбедноста и здравјето на работниците.

Во Инсталацијата за подземна експлоатација на минерална суровина-олово-цинкова руда и производство на олово цинкови концентрати од рудникот „Тораница“, како резултат на работните активности се генерира отпад кои се одложува во границите на Инсталацијата: рудничка јаловина и флотациска јаловина.

Депонирањето на рудничката јаловина ќе се врши на две локации: поткоп II а и централното одлагалиште, додека флотациската јаловина се депонира на хидројаловиште, кое се наоѓа на оддалеченост од околу 4 km од локацијата-флотација.

1. НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

Во „Рудник Тораница“, Крива Паланка (во понатамошниот текст: Инсталација) се врши подземна експлоатација на минерална суровина, олово-цинкова руда, и производство на олово цинков концентрат. Со активно производство на руда и производство на олово цинкови концентрати Инсталацијата почнала да работи во 1987. Почетното годишно производство на експлоатирана руда изнесувало 41.232 t. Со текот на годините производство постојано се зголемувало така што во 1990 год. се експлоатирани 314.210 t руда. Минералната суровина во Инсталацијата континуирано се експлоатирала околу 14 години, а потоа доаѓа до прекин на работењето со траење од околу 5 години, заради трансформацијата на сопственоста од општествена во приватна. Инсталацијата престанала со работа кон крајот на 2002 година, а во почетокот на 2003 година тогашната организација влегла во стечајна постапка. Во ноември 2006 година, извршено е рестартирање на рудникот од страна на новиот сопственик, Binani Group of Industries, London, UK, односно „Индо Минералс и Металс“, ДООЕЛ Скопје, и истиот работел до

ноември 2015 година, кога „Индо Минералс и Металс“, влегуваат во стечајна постапка.

На ден 06.04.2016 година Друштвото за производство и трговија „БУЛМАК 2016“ ДООЕЛ Пробиштип, Подружница Рудник Тораница, Крива Паланка (во понатамошниот текст „БУЛМАК 2016“) и Владата на Република Македонија застапувана од Министерството за економија, склучија договор за доделување на концесија за експлоатација на минерална суровина-руди на олово и цинк на локалитетот „Тораница“, „Сокол“ и „Средно Брдо“, општина Крива Паланка (Министерство за економија број на Договор 24-44/29 од 06.04.2016 и „БУЛМАК 2016“ број на Договор 02/2016 од 06.04.2016).

Врз основа на доделената концесија за експлоатација на минералната суровина, „БУЛМАК 2016“ стана нов концесионер на „Рудникот Тораница“. Покрај доделената концесија, „БУЛМАК 2016“ се стекна и со сопственост над објектите (недвижностите), преку купување на истите во стечајна постапка, која се води против поранешниот концесионер „ИММ“-во стечај. Во управна постапка, за добивање дозвола за експлоатација на минерална суровина, на 15.11.2016 година „БУЛМАК 2016“ се стекна со дозвола за експлоатација на минерална суровина руди на олово и цинк на локалитетот „Тораница, Бачило, Сокол и Средно Брдо, општина Крива Паланка (број на дозвола 24-6075/4 од 15.11.2016). Во декември, 2016 година, „БУЛМАК 2016“ (во понатамошниот текст: Оператор на Инсталацијата) започна со рестартирање на Инсталацијата и активности за пробно производство.

Инсталацијата ја сочинуваат објекти и земјиште на три локации: рудник, флотација и хидројаловиште, каде се изведуваат рудничките и производните активности.

На локацијата рудник се врши подземна експлоатација на олово-цинкова руда, која преку подземен транспорт се носи на локацијата флотација. **На локацијата флотација** се наоѓаат погони за преработка на рудата, односно погони за дробење, мелење и флотирање на рудата и производство на олово цинков концентрат. Произведениот концентрат, се складира во складишта за концентрати и со транспортни возила се испорачува до крајните корисници. Произведената јаловина, која претставува нус продукт при флотирање на рудата заедно со останатите технички отпадни води од погонот за флотација, со помош на пулповод се носи до **локацијата хидројаловиште** каде се врши депонирање на јаловината. Хидројаловиштето се наоѓа на оддалеченост од околу 4 km, од локацијата за флотација. Проектираниот капацитет на рудникот е ископ на минерална суровина во количина од Q рудник=300 000 t/год. Во согласност со планирањата на Операторот, се предвидува во првите четири години од отпочнување со работа да се ископува руда во количина од Q рудник=268 000 t/год. За погонот флотација проектираниот капацитет за преработка на олово цинкова руда изнесува Q флотација=700 000 t/год. Во однос на оперативниот капацитет на погонот флотација се планира во првите четири години, од отпочнување со работа, да се преработува минерална суровина во количина од Q рудник=268 000 t/год. Во понатамошното работење, односно веќе од петтата година после отпочнување со работа (важност на дозволата за експлоатација на минерална суровина е 30 години) се предвидува да се зголеми капацитетот на експлоатација на рудата, односно да се експлоатира руда во количина Q рудник=700 000 t/год, а усогласено со ова ќе се зголемува и оперативниот капацитет на преработка на минералната суровина во погонот флотација во количина од Q флотација=700 000 t/год. Врз основа на ова може да се заклучи

дека после петтата година од отпочнување со работа оперативниот (реализиран) капацитет на Инсталацијата ќе биде идентичен со проектираниот. Во согласност со Договорот за концесија за експлоатација на минералната сировина, се планира во период од 30 години да се експлоатираат вкупно 5 609 432.00 t руда, со средна содржина на метал $Pb=3.97\%$ и $Zn=2.78\%$. Врз основа на количината на руда, која се планира да се ископа, се предвидува да се произведуваат вкупно 485 585.00 t олово цинкови концентрати, од кои оловни концентрати во количина од 250 296.00 t, како и цинкови концентрати во количина од 235 289.00 t. Како што е спомнато, Инсталацијата ја сочинуваат објекти и земјиште на три локации: рудник, флотација и хидројаловиште, односно: 1. Рудник со хоризонти за подземен ископ и транспорт на руда, како и придружни објекти:

Отворањето на рудникот „Тораница“ е направено со истражни поткопи-хоризонти, кои се изработени на висинско растојание од 100 m, еден од друг. Истите се изработувани со мал профил од 4-6 m², со цел да послужат за доистражување на рудното наоѓалиште. Откако со истражните работи ќе се потврди постоење на рудно наоѓалиште, се пристапува кон нивна реконструкција, односно проширување на профилот на 10 m². Поради големото висинско растојание од 100 m помеѓу основните хоризонти (II, III, VI, IV) пристапено е кон изработка на дополнителни поткопи-хоризонти, на висинско растојание од 50 m од претходно изработените основни поткопи-хоризонти. На тој начин изработени се поткопите-хоризонтите (I, IIa, IIIa, IVa, V, VIa), така што рудникот Тораница е отворен со 10 основни поткопи-хоризонти. Транспортот на рудата и јаловината во рудникот „Тораница“ ќе се врши низ хоризонтални, коси и вертикални простории, како што впрочем е изведуван и во досегашната експлоатација. Низ хоризонталните простории транспортот на рудата и јаловината ќе се врши со шински транспортни средства додека низ косите и вертикалните простории ќе се извршува гравитационен транспорт.

2. Погон за дробење, сеење, мелење и флотација со придружни помошни објекти
Од главниот приемен бункер, во кој има посебно место за одложување на откопаниот материјал, рудата со помош на додавач се пропушта низ стационарна решетка, од каде се носи во погонот за дробење на минералната сировина. Од погонот за дробење и сеење рудата, преку транспортната лента, се носи во силосите, кои се позиционирани веднаш до погонот за мелење, а од таму оди во погонот за мелење, кој е дел од погонот за флотација. Во погонот за мелење се врши иситнување на материјалот од силосите по пат на мелење со помош на две независни мелници, кои што работат во затворен круг со двоспирални класификатори, со цел да се олесни контактот на корисните елементи (олово и цинк) со реагенсите во процесот на флотација на рудата. Флотирањето на рудата се врши по шемата на селективно флотирање на минералите на олово и цинк, односно во одделен процес при што се добиваат селективни оловни и селективни цинкови концентрати. Флотациската концентрација за основно и контролно флотирање на олово и цинк се врши во пнеумо-механички машини. Краен производ од процесот на флотација е згустена суспензија од дефинитивни концентрати. Сувиот концентрат со 7% влага на Pb и 10-11% влага на Zn од бункерот за концентрат со помош на грајфер се товараат во камиони и се извезуваат. Во рамките на погонот за флотација се наоѓа реагентното одделение во кое се врши подготовка на реагенсите кои се неопходни во процесот на флотација и нивно дозирање.

ISO 9001 растоварањето на реагенсите се врши во специјални кондиционери, од каде потоа се преточуваат до погонот за дозирање на реагентот хидројаловиште

со придружни помошни објекти. стандардите за управување произведената јаловина, која претставува нус продукт при флотирање на рудата заедно со останатите технички отпадни води од погонот за флотација, со помош на пулповод се носи на хидројаловиште каде се врши депонирање на јаловината. Хидројаловиштето се наоѓа на оддалеченост од околу 4 km, од локацијата за флотација. Во моментот, во Инсталацијата се вработени 158 лица. Во иднина, се планира во Инсталацијата да работат вкупно 370 вработени.

Во текот на една календарска година, Инсталацијата ќе работи 268 дена, во 3 (три) смени, по 8 (осум) часа во една смена.

Организационата поставеност во Инсталацијата е направена така што ќе можат сите прашања во врска со целите и активностите на компанијата брзо, детално и ефикасно да се решат. Истата е дадена во Прилог III од овој документ.

Вршењето на активностите во Инсталацијата „Рудник Тораница“ Крива Паланка, подземна експлоатација на минерална суровина: олово-цинкова руда и производство на олово цинкови концентрати, се одвива на повеќе локации, односно: локација Рудник, локација Флотација и локација Хидројаловиште.

На локацијата Рудник, се врши подземна експлоатација на минерална суровина олово-цинкова руда. При вршење на подземната/јамска експлоатација на олово цинковата руда, се користат помошни материјали (експлозивни, масти и масла, нафта, вода, електрична енергија и др.). Главен производ кој се добива на локацијата Рудник е ровната олово-цинкова руда.

Исто така, во Инсталацијата е вработено лице кое ќе управува со отпадот, што поседува Уверение за положен стручен испит за управител со отпад.

Инсталацијата ќе ја разгледа можноста за воведување на стандардите ISO 14001 Системи за управување со животната средина, ISO 9001 стандардите за управување со квалитет и стандардот OHSAS ISO 18001 управување со безбедноста и здравјето на работниците.

Вршењето на активностите во Инсталацијата „Рудник Тораница“ Крива Паланка, подземна експлоатација на минерална суровина: олово-цинкова руда и производство на олово цинкови концентрати, се одвива на повеќе локации, односно: локација Рудник, локација Флотација и локација Хидројаловиште.

На локацијата Рудник, се врши подземна експлоатација на минерална суровина олово-цинкова руда. При вршење на подземната/јамска експлоатација на олово цинковата руда, се користат помошни материјали (експлозивни, масти и масла, нафта, вода, електрична енергија и др.). Главен производ кој се добива на локацијата Рудник е ровната олово-цинкова руда.

Врз основа на деталниот преглед на сите процеси и активности на локацијата, технолошките шеми и податоците за материјалите, обемот на производство и производната пракса, идентификувани се односно направен е попис на сите емисии во атмосферата од Инсталацијата. Во Инсталацијата на сите три локации (рудник, флотација и хидројаловиште) евидентирани се вкупно 14 емитери, од кои 9 се насочени (точкасти), а 5 се дифузни, големи отворени површини. На локацијата Флотација, се врши хемиско-технолошка обработка на ровната олово цинкова руда, која е и главна суровина на оваа локација. Покрај главната суровина (ровната олово цинкова руда) се користат и помошни материјали како што се хемикалии (натриум цијанид, цинк сулфат монохидрат, калиум етил ксантат, Калиум амил ксантат, вар и др.). Главен прозивод кој се добива на локацијата Флотација е оловен и цинков концентрат.

Во Инсталацијата, постои котлара со три котловски единици, која како енергенс користи дрво. На оваа локација постои и хемиска лабораторија, каде се употребуваат хемикалии со кои се вршат анализи на ископаната ровна руда и добиените концентрати (оловен и цинков концентрат).

Како резултат на активностите, кои се изведуваат во Инсталацијата, идентификувани се главни точкасти и дифузни извори на емисии во површинските води. ако резултат на активностите кои се одвиваат на локациите: Рудник, Флотација и Хидројаловиште, се генерира фракции на опасен и неопасен отпад (измешан комунален отпад, биоразградлив, отпадни метали, искористени гуми од возила, мил од преработка на комунални отпадни води, отпадни метални буриња, отпадни масти и масла и др.).

На локацијата-Рудник главни точкасти извори на емисии во површинските води се јамските води, односно водите од одводнување на хоризонтите, со цел ефикасно и безбедно изведување на рудничките активности, и отпадните води од процесот на подземна експлоатација на минералната суровина (активности на дупчење).

Одложувањето на рудничката јаловина се врши на две локации: поткоп II а и централното одлагалиште, додека флотациската јаловина се депонира на хидројаловиште, кое се наоѓа на оддалеченост од околу 4 km од локацијата флотација.

Начинот на ракување со суровините, помошните материјали, отпадот детално е опишан во Прилог IV и V од Барањето.

Во Инсталацијата евидентирани се извори на емисии во атмосферата, во површински и подземни води, во почва, емисии на бучава, вибрации, нејонизирачко зрачење.

Врз основа на деталниот преглед на сите процеси и активности на локацијата, технолошките шеми и податоците за материјалите, обемот на производство и производната пракса, идентификувани се односно направен е попис сите емисии во атмосферата од Инсталацијата. Во Инсталацијата на сите три локации (рудник, флотација и хидројаловиште) евидентирани се вкупно 14 емитери, од кои 9 се насочени (точкасти), а 5 се дифузни, големи отворени површини.

Во Инсталацијата, постои котлара со три котловски единици, која како енергенс користи дрво.

Како резултат на активностите, кои се изведуваат во Инсталацијата, идентификувани се главни точкасти и дифузни извори на емисии во површинските води.

На локацијата-Рудник главни точкасти извори на емисии во површинските води се јамските води, односно водите од одводнување на хоризонтите, со цел ефикасно и безбедно изведување на рудничките активности, и отпадните води од процесот на подземна експлоатација на минералната суровина (активности на дупчење).

Јамските води во својот состав содржат суспендирани материји, минерални масла, метали (олово, цинк, кадмиум, манган, арсен и др.). На локацијата Флотација идентификувани се главни точкасти и дифузни извори на емисии во површински води.

Главни точкасти извори на емисии во површински води се испустите во:

1. Тораничка Река и тоа од:

- а) од пречистителната станица за третман на санитарните отпадни води и
- б) испустите од атмосферската канализациона мрежа.

2. Јаречки Поток и тоа од:

- а) испустот на атмосферските води кои се собираат кај електромашинската зграда после третман во маслофаќач;
- б) испустот на отпадните води од перење на возилата, после третман во маслофаќач.

Покрај главните точкасти извори на емисии во површинските води, постојат и дифузни извори на емисии, односно дел од атмосферските води кои слободно истекуваат во Тораничка Река.

Овие води ги промиваат површините на локацијата и истекуваат во Тораничка Река.

Извор на емисии во Тораничка Река:

Испуст на санитарни отпадни води после третман во пречистителната станица Санитарните отпадни води од локацијата се третираат во пречистителна станица со Емшеров бунар, а пречистените води се испуштаат во Тораничка Река. И покрај третманот на отпадните води во пречистителна станица, овие води во зависност од степенот на ефикасноста на третман може да содржат суспендирани материји, масла и масти, органско оптоварување, нитрати, нитрити, сулфати, вкупен фосфор, колиформни бактерии и сл. На локацијата Хидројаловиште нема директни точкасти извори на емисии во површински води. Како резултат на разнесување на јаловината при суви временски услови и

исталожување на седимент од воздухот, атмосферските води ги промиваат земјените површини и загадувањата може да се пренесат во Крива Река. Од Инсталацијата нема емисии во канализација. При ископот на минералната суровина во рудничките јами, како извори на емисии во почвата и подземните води, можни се инцидентни истекувања на горива и масла.

Надвор од јамските хоризонти нема директни точкasti извори на емисии во подземни води и почва. Главен извор на емисии во почва е рудничката јаловина, односно локациите каде е депонирана постојната рудничката јаловина, како и идното централно одлагалиште.

На локацијата Флотација нема директни точкasti извори на емисии во почва и подземни води. Како дифузни извори на емисии во почва може да се смета исталожениот седимент од воздухот. На локацијата Хидројаловиште се идентификувани извори на емисии во почва и подземни води. Процесот на депонирање на хидројаловината се смета како извор на емисии во почва и во подземни води. Покрај емисиите во почва и подземни води од депонираната јаловина, како извор на емисии во почва и подземни води се и водите кои излегуваат од Хидројаловиштето и завршуваат во земјени канали, каде истите понираат во почвата и ги прихрануваат подземните издани. Во Инсталацијата се изведуваат активности кои придонесуваат за зголемено ниво на бучава. Главни извори на бучава на локацијата Рудник се: вентилациона станица, компресорска станица, вентилатор кај магацинот за складирање на експлозив и механизација и возила.

Додека пак, главни извори на бучава на локацијата Флотација се: трафостаницата; погонот за дробење на рудата, погонот за мелење и флотација на рудата и електромашинската работилница. На локацијата Хидројаловиште не се идентификувани извори на бучава. Во Инсталацијата се идентификувани извори на вибрации од машините, уредите и опремата која се користи. Изворите на вибрации се во затворени простории и истите не се сметаат за извори во животната средина.

Главни извори на вибрации на локацијата Рудник се вентилациона станица и компресорска станица.

Додека на локацијата Флотација главни извори вибрации на локацијата Флотација се погонот за дробење и сеење и погон за мелење и флотација. Извори на електромагнетно зрачење во Инсталацијата се трафостаниците и надземните водови. Трафостаниците се поставени на неколку локации, а некои од нив се дел од внатрешност на објектите.

Врз основа на ова може да се каже дека главен извор на нејонизирачко зрачење е главната трафостаница. Во барањето за добивање на А интегрирана еколошка дозвола е извршена оценка на влијанијата врз медиумите на животната средина, вклучително и моделирање за дисперзија на емисиите во атмосферата, мерења на квалитетот на површинските и подземните води и почвите во границите на Инсталацијата, како и мерења за утврдување на постојното ниво на бучава и вибрации во рамките на границите на Инсталацијата. Идентификувани се влијанија врз амбиентниот воздух од работата на Инсталацијата, поточно од ископ на руда во јамски коп, дробење, мокро мелење, флотација, одделување на концентрат и одлагање на рудничката и флотациската јаловина на рудничко и хидројаловиште, транспортни активности и отпадни гасови и прашина од работата на котлите за загревање. Досегашните анализи на водите, земени од одредени места на реките кои го дренираат рудникот Тораница, укажуваат на зголемени концентрации на одредени тешки и токсични метали уште во горните

теченија на реките т.е. мерни места каде што влијанието на рудничките активности е исклучено, а присутно е влијание од старите рударски работи (историско антропогено влијание) и влијанието на природниот фактор (природни карактеристики на подлогата). Друг аспект на влијание врз површинските водотеци се отпадните води, кои се создаваат при подготовка и концентрација на рудата, водите од чистењето на објектите во делот на флотација и електромашинската работилница, перењето на рударската механизација како и водите од таложното езеро на хидројаловиштето (преливни и дренажни). Од работата на рудникот „Тораница“ не се создаваат емисии кои се испуштаат во канализација. Во рамките на локацијата Флотација изградена е сепаратна мрежа во која се собираат санитарните, техничките и отпадните води, но овие води не завршуваат во главна канализациона мрежа, туку во површинско водно тело – Тораничка Река. При ископот на минералната суровина во рудничките јами, како извори на емисии во почвата и подземните води, се можните инцидентни истекувања на горива и масла. Надвор од јамските хоризонти нема директни точкати извори на емисии во подземни води и почва, а како дифузни извори на емисии во води и почва се локациите каде е депонирана рудничката јаловина. Под дејство на надворешни влијанија, настанува процес на лужење и овие загадувања се пренесуваат на почвата, а исто така постои ризик од пренесување на загадувањето и на подземните води. На локацијата Флотација нема директни точкати извори на емисии во почва и подземни води. Како дифузни извори на емисии во почва може да се смета исталожениот седимент од воздухот. Процесот на депонирање на хидројаловината се смета како извор на емисии во почва и во подземни води. Покрај емисиите во почва и подземни води од депонираната јаловина, како извор на емисии во почва и подземни води се и водите кои излегуваат од хидројаловиштето и завршуваат во земјени канали, каде истите понираат во почвата и ги прихрануваат подземните издани. Врз основа на измерените вредности може да се заклучи дека земените примероци подземна вода се со зголемени концентрации на олово и цинк, кој што се среќава во самата подлога, додека другите вредности се во границите на максимално дозволените гранични вредности. Несоодветното управување со отпадот кој се создава во границите на Инсталацијата може да доведе до негативни влијанија врз воздухот, почвата, површинските и подземните води, менувајќи го нивниот квалитет.

Во Инсталацијата се изведуваат активности кои придонесуваат за зголемено ниво на бучава, како: движење на возила и механизација, истовар и утовар на суровини,

помошни материјали, отпад, готов производ, работа на опремата и машините за изведување на главните производни активности и помошните активности, присуство на работници и сл.

Направени се мерења за утврдување на постојното ниво на бучава во рамките на границите на Инсталацијата и резултатите покажуваат дека измерените вредности се во границите на дозволените, односно не ги надминуваат граничните вредности при работа на рудникот и не предизвикуваат влијание врз рецепторите во животната средина.

Останатите извори на бучава, кои се дел од производниот процес, не се очекува да предизвикаат значителни влијанија врз животната средина, пред се заради локациската поставеност на рудникот, далеку од населени места и отсуството на чувствителни животински видови. Во Инсталацијата се идентификувани повеќе извори на вибрации. Истите се наоѓаат во затворени простории и не се сметаат за значителни извори на влијанија во животната средина. Извори на

електромагнетно зрачење во Инсталацијата се трафостаниците и надземните водови. Трафостаниците се поставени на неколку локации, а некои од нив се дел од внатрешност на објектите. Со оглед на тоа дека се користи 110 kV систем за пренос, влијанието од електромагнетното зрачење во животната средина е незначително. Со цел да се намалат загадувањата во животната средина од активностите кои ќе се изведуваат во Инсталацијата, ќе се применат следните мерки:

- Отпадните јамски води ќе се третираат во таложници, со цел намалување на количините на суспендирани материи;
- Отпадни води од флотација, ќе се третираат во таложници за олово и цинк;
- Дел од избистрените води од таложникот за олово ќе се реупотребуваат во процесот на флотација;
- Отпадните води од хидројаловиштето, ќе се третираат во систем на таложници, со цел намалување на количините на суспендирани материи во почви и подземни води;
- Отпадните санитарни води, ќе се третираат во пречистителна станица пред испуст во реципиент;
- Водите од миене на возилата пред испуст во реципиент, ќе се третираат во маслофаќач;
- Атмосферските води, кои ќе вршат промивање на платото пред машинската работилница, ќе се третираат во маслофаќач пред нивен испуст во реципиент; Маслата и мастите, како и отпадот од масла и масти се складираат во метални буриња, кои се поставени на бетонирана подлога и во затворен објект. Објектот е обезбеден со систем за прифаќање на инцидентни истекувања;
- Хемикалиите се чуваат во магаџински простории, заштитени од атмосферски влијанија и на водонепропусни подлоги, со кои се спречува нивно истекување во медиумите на животната средина;
- Отпадот се селектира, класифицира и складира во соодветни садови, со кои се спречува истекување или расфрлање на складираниот отпад;
- За намалување на емисиите во воздух од рудничките активности на дупчење (при геолошки истражувања и експлоатационо дупчење) во рудникот Тораница се користи методот на мокро дупчење;
- За намалување на емисиите на прашина во амбиентниот воздух, од активностите на дробење и сеење на минералната суровина, поставени се три водени филтри (ротоклони)¹;
- Транспортот на јаловината од процесот на флотација до хидројаловиште, се врши преку затворен цеваст систем-пулповод, во должина од 4 km. На овој начин се спречуваа истекување на јаловина во почва и води и негативно влијание врз истите;
- Со цел да се избегне загадувањето на Крива Река од хидројаловиштето, уште во претходното работење на Инсталацијата, извршено е пренасочување на реката пред хидројаловиштето, со помош на девијационен тунел;
- За заштита на хидројаловиштето од обемни врнежи и спречување на навлегување на атмосферски води во таложното езеро изградени се ободни канали. На овој начин се спречува загадување на атмосферските води и се намалува количината на отпадни води, преку преливниот колектор;
- За заштита на подземните води на дното на нова ретензиона брана на хидројаловиштето, поставена е водонепропусна подлога;
- По завршување на ископот на минералната суровина од поткопите во „Рудник Тораница“, поголем дел од рудничката јаловина, која е депонирана пред

влезовите на поткопите, ќе се враќа назад во јамите. Потоа ќе се врши рекултивација на одлагалиштата;

За намалување на емисиите во воздух, ќе се врши редовно прскање со вода на хидројаловиштето со прскалки;

Откако ќе биде постигнат предвидениот капацитет на депонирање на флотациска јаловина во хидројаловиштето, ќе се пристапи кон негова рекултивација, што ќе придонесе за елиминирање на фугитивните емисии на прашина во амбиентниот воздух.

Врз основа на идентификуваните извори на емисии во животната средина од Инсталацијата, Операторот предложи програма за мониторинг. Истата треба да покаже дали емисиите од Инсталацијата се во рамките на дозволените гранични вредности за емисии во медиумите од животната средина и да ги следи отстапувањата. Врз основа на истите Операторот ќе преземе дополнителни корективни мерки во најкус можен рок. Програмата за мониторинг ги дефинира и локациите на мерните места за следење на квалитетот на медиумите во животната средина во близина на Инсталацијата. Фреквенциите на мониторинг и земање примероци се дефинирани во согласност со законските барања. Начинот на кој една индустриска инсталација обезбедува ефикасна заштита на медиумите на животната средина треба да биде претставен со примена на најдобрите достапни техники (НДТ) кои се препорачуваат за соодветната индустриска дејност. Земени се во предвид секторските упатства за НДТ од Министерството за животна средина и просторно планирање, како и Референтните документи за најдобри достапни техники на Европската комисија. Дадени се и препораки за воведување на најдобри достапни техники кои ќе придонесат за поефикасно работење на Инсталацијата и интегрирано спречување и контрола на загадувањето. Разгледувани се НДТ за следните аспекти:

Намалување и контрола на емисии во воздух, води и почви;

Реупотреба на вода во процесите

Управување со хидројаловиштето во сите фази од постоењето, со посебен осврт на оперативната фаза

Управување со јаловина

Енергетска ефикасност

Затворање на локацијата и грижа по затворањето.

Воедно, прикажана е состојбата со примена на НДТ во Инсталацијата.

Инсталацијата во текот на своето работење треба да ги исполнува законските барања поставени за ваков вид на Инсталација и своето работење да го усогласува со најдобрите достапни техники. Со цел да се постигне подобрување на еколошките перформанси и задоволување на барањата за интегрирано спречување и контрола на загадувањето, дефинирано во законските и подзаконските акти, Операторот подготви предлог програма за подобрување, во која се дефинирани активностите кои треба да се имплементираат во одреден временски период. Со имплементација на активностите предложени во предлог Програмата ќе се постигне исполнување за законските обврски, подобрување во работењето на потребите и измените кои се направени на локацијата; Инсталацијата, а исто така ќе се намалат ризиците и загадувањата во животната средина.

Мерките за намалување на влијанијата врз животната средина, кои потекнуваат од вонредни состојби, во голем дел се спроведуваат заедно со мерките за заштита и спасување на вработените лица и на засегнатото

население, кое живее во околината на рудникот. Со оглед на тоа што вонредните состојби можат да настанат како во текот на вообичаеното работно време на рудникот, така и надвор од него (ноќно време, неработни денови и сл.), како и поради тоа што нивниот ефект врз животната средина би можел да биде со голем интензитет и магнитуда, потребна е готовност за преземање мерки и надвор од вообичаеното работно време.

Идентификувани се можните вонредни состојби кои можат да настанат на локацијата, и опишани се мерките кои Операторот планира да ги спроведе при вонредни состојби, наведени во предлог Планот за заштита и спасување. Дадени се и дополнителни мерки кои треба да се спроведат при настанување на итни случаи. , со цел локацијата да се врати во безбедна состојба и да биде ослободена од резидуи, кои може да резултираат со загадување на животната средина. „Планот за затворање на Инсталацијата, ремедијација и управување со резидуи“ ќе ги опфаќа следните делови:

- Делумен и времен престанок со работа;
- Целосен престанок со работа и Во согласност со Член 120 од Законот

за животна средина, Операторот на инсталација со А-интегрирана еколошка дозвола е должен да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, за намерата за престанок на работа на инсталацијата и е обврзан да му предложи план со мерки за ремедијација на локацијата на која се наоѓа инсталацијата.

Во текот на оперативниот живот на Инсталацијата, „Планот за затворање на Инсталацијата, ремедијација и управување со резидуи“ редовно ќе се преиспитува и ажурира во согласност со:

- промените на законската регулатива;
- Дислокација на Инсталацијата.

При изработувањето на планот за активности, во предвид треба да се земат сите сегменти од работењето на рудникот, техничката опрема во рудникот, магацините како и материјалите, кои што во моментот на престанок со работа ќе се најдат во магацините, транспортните системи, управната зграда со целокупната опрема во неа, отпадот и друго со секое ново истражување за загадување;

како и истражувања за ризиците кои произлегуваат од активноста од работниот век на Инсталацијата.

Комуникација

Доколку сакате да контактирате со Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (во понатамошниот текст Надлежниот орган) во врска со оваа дозвола, ве молиме наведете го Бројот на дозволата.

За било каква комуникација, контактирајте го надлежниот орган на адресата Плоштад Пресвета Богородица бр.3 (архивата е на 2 спрат канцеларија А-21), 1000 Скопје, Република Македонија.

Доверливост

Дозволата го обврзува Операторот да доставува податоци до Надлежниот орган. Надлежниот орган ќе ги стави податоците во јавните регистри, согласно потребите на Законот за животна средина. Доколку Операторот смета дека било кои од обезбедените податоци се деловно доверливи, може да се обрати до Надлежниот орган да ги из земе истите од регистарот, согласно Законот за животна средина. За да му овозможи на Надлежниот орган да определи дали податоците се деловно доверливи, Операторот треба истите јасно да ги дефинира и да наведе јасни и прецизни причини поради кои бара изземање. Операторот може да наведе кои документи или делови од нив ги смета за деловно или индустриски доверливи, согласно Законот за животна средина, член 55, став 2, точка 4. Операторот ќе ја наведе причината поради која Надлежниот орган треба да одобри доверливост. Податоците и причината за доверливост треба да бидат приложени кон барањето за интегрирана еколошка дозвола во посебен плик.

Промени во дозволата

Оваа дозвола може да се менува во согласност со Законот за животна средина.

Предавање на дозволата при престанок на работа на инсталацијата

При делумен или целосен престанок со работа на инсталацијата, Операторот го известува органот. Со цел барањето да биде успешно, операторот мора да му покаже на Надлежниот орган, согласно член 120, став 3 од Законот за животна средина, дека не постои ризик од загадување и дека не се потребни понатамошни чекори за враќање на местото во задоволителна состојба.

Пренос на дозволата

Пред да биде извршен целосен или делумен пренос на дозволата на друго лице, треба да се изготви заедничко барање за пренос на дозволата од страна на постоечкиот и предложениот сопственик, согласно член 118 од Законот за животна средина. Доколку дозволата овластува изведување на посебни активности од областа на управувањето со отпад, тогаш е потребно да се приложи уверение за положен стручен испит за управување со отпад за лицето задолжено за таа активност.

Преглед на барани и доставени документи

Предмет	Датум	Коментар
Достава на Генерална еколошка ревизија бр.11-4656/3	10.10.2016	Доставена е генерална еколошка ревизија од страна на Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Барање за промена на Барател (Оператор) бр.11-4656/4	14.10.2016	Доставено е Барање за промена на Барател (Оператор) на поднесено Барање за добивање на А-ИЕД
Достава на барање за А-ИЕД бр.УП1-11/3 762/2016	11.11.2016	Доставено е Барање за А-интегрирана еколошка дозвола од страна на Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Заклучок за дополнување на барањето за А-ИЕД бр. УП1-11/3 762/2016	04.05.2017	Напишан е Заклучок за дополнување на барањето
Дополнување на барањето за А-ИЕД бр. УП1-11/3 762/2016	09.06.2017	Доставено е дополнувањето на барањето барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Дополнување на барањето за А-ИЕД бр. УП1-11/3 762/2016	16.01.2018	Доставено е дополнувањето на барањето барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Записник од извршен инспекциски надзор во рудник Тораница бр.УП1-17-04	18.01.2018	Напишан е Записник од извршен инспекциски надзор во Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Дополнување на барањето за А-ИЕД бр. УП1-11/3 762/2016	29.01.2018	Доставено е дополнувањето на барањето барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Објава на Барањето за А-ИЕД бр. УП1-11/3 762/2016	06.02.2018	Напишан е текст за објава на барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка, кое е објавено на 13.02.2018 во Нова Македонија и КОХА
Известување до општина Крива Паланка бр. УП1-11/3 762/2016	06.02.2018	Напишано е Известување до Општина Крива Паланка во врска барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка,
Известување до Министерство за здравство бр. УП1-11/3 762/2016	06.02.2018	Напишано е Известување до Министерство за здравство во врска барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка,
Известување до Државен инспекторат за животна средина бр. УП1-11/3 762/2016	06.02.2018	Напишано е Известување до Државен инспекторат за животна средина во врска барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ

		Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка,
Известување до Министерство за економија бр. УП1-11/3 762/2016	06.02.2018	Напишано е Известување до Министерство за економија во врска барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка,
Дополнување на барањето за А-ИЕД бр. УП1-11/3 762/2016	16.03.2018	Доставено е дополнувањето на барањето барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Доставено е Мислење бр. УП1-11/3 762/2016	05.03.2018	Доставено е Мислење од страна на Министерство за здравство
Доставено е Мислење бр. УП1-11/3 762/2016	21.02.2018	Доставено е Мислење од страна на Министерство за економија
Записник од увид бр.УП1-11/3 762/2016	27.09.2018	Извршен е увид во инсталацијата
Дополнување на барањето за А-ИЕД бр.11-762/2016 год	02.10.2018	Доставено е дополнувањето на барањето барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Достава на Записник бр.11-5649/1	18.10.2018	Доставен е Записник бр.ИП-08-487/2016 год, од 15.10.2018 од страна Државен инспектор за животна средина
Записник од увид бр.11- ИП1-08-487/2016	11.12.2018	Напишан е записник од извршен увид од страна на Државен инспектор за животна средина.
Записник од увид бр.ИП1 1790	11.12.2018	Напишан е записник од извршен увид од страна на Државен инспектор за животна средина.
Текст за објава на Нацрт А-ИЕД бр. УП1-11/3 762/2016	17.01.2019	Напишан е текст за објава на Нацрт А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Дополнување на барањето за А-ИЕД бр.УП1-11/3 762/2016 год	22.01.2019	Направена е корекција на грешка во барањето за А-ИЕД за Булмак 2016 ДООЕЛ Пробиштип, рудник Тораница Крива Паланка
Објава на Нацрт А-ИЕД	24.01.2019	Извршена е објава на Нацрт А-ИЕД во Нова Македонија и Коха

Дозвола

Закон за животна средина

Дозвола

Број на дозвола

Надлежниот орган за животна средина во рамките на својата надлежност во согласност со член 95 од Законот за животна средина (Службен весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 28/18, 65/18 и 99/18),го овластува:

{ **Име на компанијата** }

Друштво за производство и трговија
БУЛМАК 2016 ДООЕЛ
Пробиштип

со регистрирано седиште

Адреса

ул. Јаким Стојковски бр. 2

Поштенски број Град

2210 Пробиштип

Држава

Република Македонија

Број на регистрација на компанијата 7117612

Да раководи со инсталацијата

Цело име на инсталацијата

Друштво за производство и трговија БУЛМАК
2016 ДООЕЛ, Пробиштип, Подружница
Рудник Тораница Крива Паланка

Адреса

ул. Јаким Стојковски бр. 2

Поштенски број Град

2210 Пробиштип

во рамките на дозволата и условите во неа

МИНИСТЕР
Sadulla Duraki

Датум

Услови

1 Инсталација за која се издава дозволата

1.1.1 Операторот е овластен да изведува активности и/или поврзани активности наведени во Табела 1.1.1.

Табела 1.1.1	Основни активности	
Активност од Прилог 1 и 2 од Уредбата за определување на инсталациите за кои се издава интегрирана еколошка дозвола со временски распоред за поднесување оперативни планови	Опис на наведената активност	Граници на наведената активност
Прилог I, 2. Производство и преработка на метали, 2.5. Инсталации, (а) за производство на обоени метали од руда, концентрати или секундарни суровини со металуршки, хемиски или со електролитски процеси; 5. Постапување со отпад, 5.6. Инсталации за управување со отпад од рудници. Прилог II, 3. Индустрија на минерали, 3.2 Инсталации за ископ, дробење, мелење, сеење, загревање на минерални суровини, Доколку не се опфатени во Прилог I од оваа Уредба	Експлоатација на руда Производство на оловен и цинков концентрат	Проектиран капацитет: 700 000 t/руда/ годишно 1. Рудник : а). 300 000 t/руда / годишно 2.Флотација: а. Производство на 8600 т оловни концентрати и 8949 т цинкови концентрати/ годишно

1.1.2 Активностите овластени во условите 1.1.1. ќе се одвиваат само во рамките на локацијата на инсталацијата, прикажана подолу во планот.

Координати на инсталацијата рудник Торница	1. Експлоатациски/ концесиски простор		
	Точка	Координата Y	Координата X
	T-1	7 622 620	4 670 650
	T-2	7 622 400	4 670 000
	T-3	7 622 405	4 669 371
	T-4	7 623 800	4 668 100
	T-5	7 625 260	4 669 000
	T-6	7 625 200	4 669 500
	T-7	7 624 580	4 669 700
	T-8	7 623 660	4 670 050
	2. Локација Флотација		
	Точка	Координата Y	Координата X
	T-1	7 622 569,45	4 671220,51
	T-2	7 622 167,28	4 671799,95
	T-3	7 622292,16	4 671745,98
	T-4	7 622375,78	4 671738,04
	T-5	7 622363,60	4 671643,85
	T-6	7 622530,82	4 671424,24
	T-7	7 622533,99	4 671160,19
	T-8	7 622519,71	4 671171,83
	T-9	7 622459,38	4 671268,67
	T-10	7 622399,05	4 671391,43
	T-11	7 622233,43	4 671572,41
	T-12	7 622171, 51	4 671698,35
	T-13	7 622161,46	4 671793,07
	3. Хидројаловиште		
	Точка	Координата Y	Координата X
T-1	7 620178,50	4 673585,00	
T-2	7 620280,00	4 673628,00	
T-3	7 620028,00	4 673730,00	
T-4	7 620196,00	4 674000,00	
T-5	7 619950,00	4 674255,00	

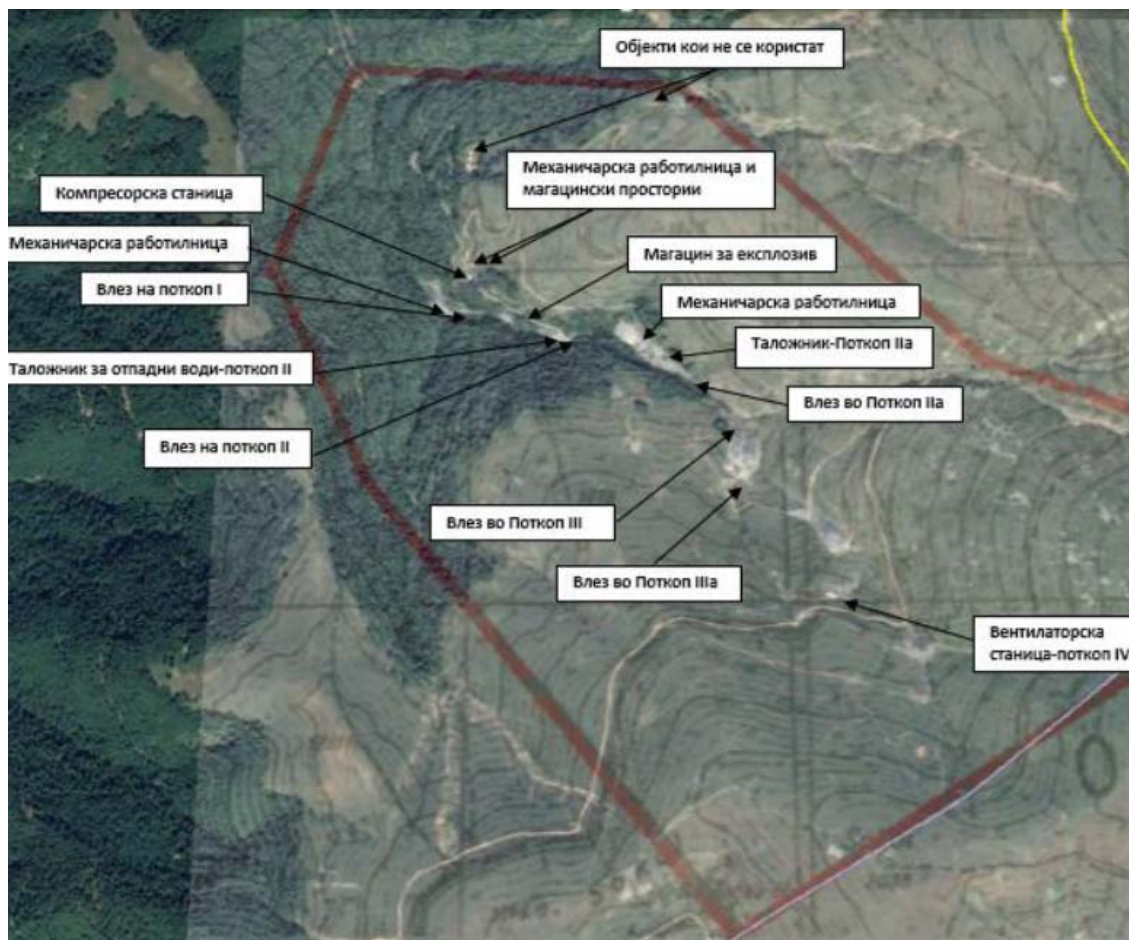
Слика 1 Поставеност на трите локации кои ја сочинуваат Инсталацијата (макро локација)

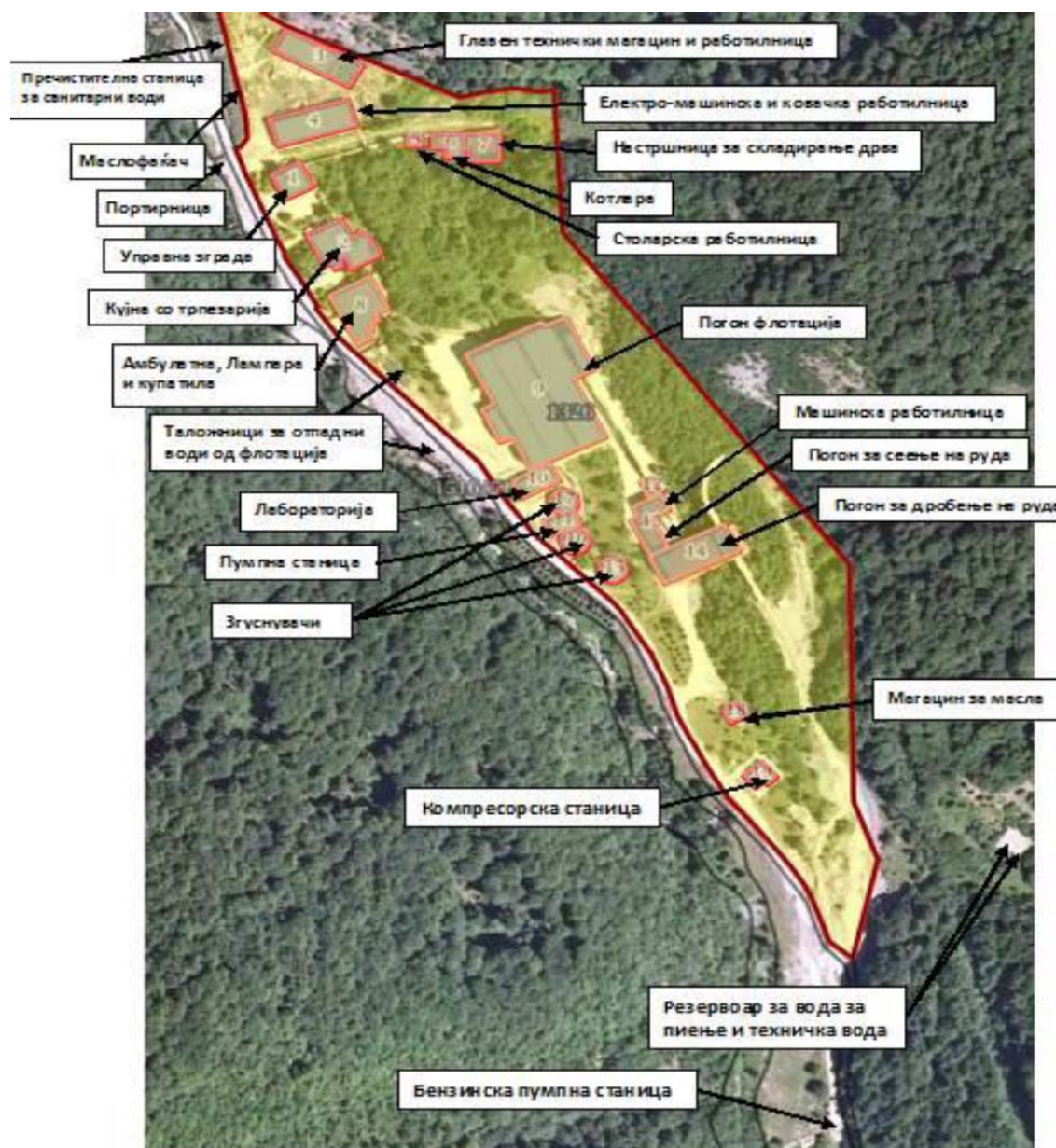
Слика 2 Граници на локацијата Флотација

Слика 3 Локација на Хидројаловиште

Слика 3. Поставеност на објектите на локацијата Рудник

Слика 3. Поставеност на објектите на локацијата

- 1.1.3 Оваа дозвола е само за потребите на ИСКЗ според Законот за животна средина (Службен весник 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 28/18, 65/18 и 99/18), и ништо во оваа Дозвола не го ослободува Операторот од обврските за исполнување на условите и барањата од други закони и подзаконски акти, како и исполнување на условите и барањата од договорите и дозволите, како договорот за концесија и дозволата за експлоатација, кои операторот ги има склучено со државни институции на Република Македонија.
- 1.1.4 Инсталацијата ќе работи, ќе се контролира и ќе се одржува и емисиите ќе бидат такви како што е наведено во оваа дозвола. Сите програми кои треба да се извршат според условите на оваа Дозвола стануваат дел од дозволата.

2 Работа на инсталација

2.1 Техники на управување и контрола

2.1.1 Инсталацијата за која се издава дозволата, согласно условите во дозволата, ќе биде управувана и контролирана онака како што е опишано во документите наведени во табела 2.1.1, доколку е во согласност со сите подточки од точка 2.1 од оваа дозвола, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

Табела 2.1.1 : Управување и контрола		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Управување и контрола на инсталацијата Улоги и одговорности Обука и квалификации Систем за управување со квалитетот Додаток 1 Организациона структура на рудник „Тораница“, Додаток 2 Уверение за положен стручен испит за управител со отпад	Дополнување на барањето Поглавје III	09.06.2017 год.

2.1.2 Целата инсталација, опремата и техничките средства користени во управувањето со инсталацијата за која се издава дозволата, ќе бидат одржувани во добра оперативна состојба.

2.1.3 Во инсталацијата за која се издава дозволата ќе работи персонал кој е соодветно обучен и целосно запознаен со барањата од дозволата.

2.1.4 Копија од оваа дозвола и оние делови од барањето на кои се однесува дозволата ќе бидат достапни во секое време, за целиот персонал вклучен во изведување на работата што е предмет на барањата од дозволата.

2.1.5 Менаџерот на инсталацијата или номинирано, соодветно квалификувано и искусно лице, во улога на заменик, ќе биде присутен во инсталацијата во секое време во текот на работата на инсталацијата или како што е поинаку назначено од страна на Надлежниот орган.

- 2.1.6 Целиот персонал ќе биде целосно запознаен со оние аспекти од условите на дозволата, кои се однесуваат на нивните обврски и ќе им биде обезбедена соодветна обука и пишани инструкции за работа, со цел да им помогнат во извршувањето на нивните обврски.
- 2.1.7 Операторот ќе воспостави и одржува систем за управување со животната средина (СУЖС). Рок за имплементација на системот е 6 (шест месеци) месеци од денот на издавањето на оваа дозвола. Рокот се однесува на сите компоненти од овој систем.
- 2.1.8 Операторот ќе воспостави процедури за да се обезбеди превземање на корективни мерки доколку специфицираните барања од Дозволата не се исполнети. Во процедурите ќе се дефинираат одговорноста и овластувањето за иницирање на понатамошна истрага и корективни активности во случај на пријавени прекршувања.
- 2.1.9 Операторот ќе воспостави и ќе одржува процедури за идентификување на потребите за обука и за обезбедување на соодветна обука за целиот персонал чија работа може да има значително влијание врз животната средина. Операторот е должен да чува записи од обуките.
- 2.1.10 Операторот ќе воспостави и одржува програма за одржување на целата инсталација и соодветната придружна опрема која ќе има ефект врз состојбата на животната средина, врз основа на инструкциите кои се издадени од страна на производителите/доставувачите или инсталаторите на опремата. Операторот јасно ќе ја лоцира одговорноста за планирање, управување и извршување на сите аспекти од оваа програма на соодветните вработени лица.
- 2.1.11 Операторот ќе воспостави и одржува програма за да се обезбеди дека постои соодветна контрола на процесот во разни модули на работење. Програмата ќе ги идентификува клучните индикативни параметри за контрола на функционирањето на процесот, како и методи за идентификација за мерење и контролирање на овие параметри. Процесите кои отстапуваат од нормалното работење ќе се документираат и анализираат за да се идентификува било каква корективна активност.
- 2.1.12 Операторот ќе воспостави и ќе одржува процедури за ревизија на управувањето со животната средина со цел да се провери дали:
- Активностите за управувањето со животната средина се во согласност со програмата за управување со животната средина и дали тие се имплементирани ефикасно;

- Ефективноста на системот за управување со животната средина во исполнување на политиката за животна средина на инсталацијата.

2.1.13 Поради фактот што една од потенцијалните опасности за нарушување на квалитетот на воздухот е активното јаловиште, на хидројаловиштето Тораница, инсталирани се прскалки со низок притисок под 4бари, мал дOMET (15-30м) и мала потрошувачка на вода.

2.2 Суровини (вклучувајќи и вода)

2.2.1 Операторот, согласно условите од дозволата, ќе користи суровини (вклучувајќи ја и водата) онака како што е опишано во документите наведени во Табела 2.2.1., како и согласно останатите подточки од точка 2.2 од оваа дозвола, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

Табела 2.2.1 : Суровини (вклучувајќи и вода)		
Опис	Документ	Дата кога е примено
<p>Листа на суровини и помошни материјали, супстанции, препарати, горива и енергии употребени и произведени во инсталацијата</p> <p>Листа на суровини и помошни материјали, супстанции, препарати, горива и енергии употребени и произведени – локација Рудник</p> <p>Листа на суровини и помошни материјали, супстанции, препарати, горива и енергии употребени и произведени во инсталацијата – локација Флотација</p> <p>Листа на суровини и помошни материјали, супстанции, препарати, горива и енергии употребени и произведени во инсталацијата - локација Хидројаловиште</p> <p>Додаток 1 Безбедносни листи (MSDS) за материјалите.</p>	<p>Дополнување на барањето</p> <p>Поглавје IV</p>	<p>09.06.2017 год.</p>

- 2.2.2 Операторот ќе го извршува складирањето на сите суровини, меѓупроизводи и готови производи согласно условите за складирање од дополнување на барањето бр. УП1-11/3 762/2016 од 09.06.2017 доколку се во согласност со точка 2.2.3.
- 2.2.3 Операторот ќе се придржува кон НДТ за избор на суровини, намалување на користење на вода и складирање на сите суровини, меѓупроизводи и готови производи.
- 2.2.4 Операторот ќе води Регистар на белешки за заштита и сигурност на сите суровини кои ги користи во инсталацијата.
- 2.2.5 Операторот е должен во рок од 6 (шест) месеци од добивањето на оваа дозвола да ги модернизира сите простории во кои се складираат сите суровини, меѓупроизводи и готови производи, согласно Законот за минерални суровини и подзаконските акти кои произлегуваат од него, како и други важечки законски и подзаконски акти на Република Македонија.

- 2.2.6 Операторот ќе го известува Надлежниот орган за животна средина за секоја промена на суровините кои ги користи надвор од оние кои се наведени во надополнетото барање бр. УП1-11/3 762/2016 од 09.06.2017. Ова известување ќе се врши, доколку за тоа има потреба, еднаш месечно.
 - 2.2.7 Операторот ќе направи преглед на ефикасноста на употребата на суровини во сите процеси, со особено внимание на намалувањето на создавањето отпад. Утврдувањето ќе се базира на најдобрите меѓународни искуства за овој вид на активност. Онаму каде што се идентификувани можни подобрувања, ќе се инкорпорираат во распоредот на цели и задачи за животната средина.
 - 2.2.8 Резервоарите за нафта се подземни, не е изводливо да се постави танквана . Резервоарите се изведени согласно проектна документација. За таа цел е изработена бушотина (пиезометар) преку кој се контролира резервоарот за евентуални несакани истекувања
 - 2.2.9 Садовите со масла да бидат поставени во собирни садови – танквана, за случај на евентуални истекувања..
 - 2.2.10 Во однос на магацинот за складирање на боци за ацетилен и кислород, се препорачува операторот да превземе мерки за означување на просторијата и истакнување на процедури за ракување.
 - 2.2.11 Доколку не постојат процедури за постапување со експлозивниот материјал, се препорачува операторот да ги подготви и истакне на соодветни места.
- 2.3 Техники на работа
- 2.3.1 Инсталацијата за која се издава дозволата, согласно условите во дозволата, ќе се води на начин и со примена на техники опишани во документите наведени во Табела 2.3.1., доколку се во согласност со останатите подточки од тоа чка 2.3, или на друг начин договорен со Надлежниот орган во писмена форма.

Табела 2.3.1 : Техники на работа		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Прилог II. Опис на инсталацијата, нејзините технички делови и директно поврзаните активности Краток историјат за работењето на инсталацијата Опис на главните активности во Инсталацијата Локациска поставеност на инсталацијата Главни и придружни објекти во инсталацијата, опис на активностите кои се изведуваат во објектите и опремата Опис на технолошкиот процес во инсталацијата Емисии од главните и споредните активности во инсталацијата	Дополнување на барањето Поглавје II.2.	09.06.2017 год.

- 2.3.2 Операторот ќе го минимизира бројот на застои на операциите во инсталацијата.
- 2.3.3 Операторот ќе врши редовна контрола на садовите под притисок и сите цевководи и во временски периоди согласно Законот за минерални сировини и подзаконските акти кои произлегуваат од него како и согласно меѓународните стандарди за тој вид садови и цевководи и ќе го известува Надлежниот орган за нивната состојба.
- 2.3.4 Се задолжува, Операторот да врши редовна контрола и го провери техничката исправност на цевководот за одведување на пулпата по целата должина до хидројаловиштето и да се превземат мерки за нивна санација, со што ќе се избегнат несакани истекувања и прелевања.
- Овие услови важат како за постојниот, така, евентуално, и за некој друг систем цевковод за хидротранспорт на јаловината (пулпата) кој што би бил изграден и користен од било какви причини.
- 2.3.5 Доколку, од било какви причини, дојде до оштетување на системот за цевководите за хидротранспорт на јаловината (пулпата), без да дојде до истекување на јаловината (пулпата) од истиот, операторот е должен во рок од три дена истото да го санира и да го доведе во состојба како пред оштетувањето.

- 2.3.6 Операторот ќе обезбеди и гарантира стабилност на низводната и возводната брана на хидројаловиштето Тораница во секој момент од времето.(Изготвена е студија за стабилност на браната и истата се обновува на годишно ниво. Состојбата редовно се следи преку: секојдневен визуелен преглед на цевководот, на браната и нивото на вода во езерото и месечен преглед на нивото и количините на води во пиезометрите.
- 2.3.7 Операторот е должен во рок од 6 (шест) месеци од денот на добивањето на дозволата да изготви проект за управување со хидројаловиштето Тораница за време и по завршувањето на експлоатацијата, и да започне со негова реализација, согласно важечките Законски и подзаконски акти на Република Македонија.
- 2.3.8 Се задолжува операторот да изврши санација на круната на браната и проверка на состојбата на објектите кои го сочинуваат системот на хидројаловиштето.
- 2.3.9 Се задолжува операторот да постави прскалки на браната и да врши редовно влажење на исталожениот материјал.
- 2.3.10 Начинот на складирање и управување со хемикалиите да биде во целост усогласен со добрите практики, односно да обезбеди соодветни услови за складирање на хемикалиите, да го санира подот, да обезбеди собирни садови и прибор за собирање на евентуални истекувања како и апсорпционен материјал, вклучително и техничко испитување на садовите во кои се врши подготовка на реагенсите.
- 2.3.11 Воспоставување и одржување на система за управување со животна средина во рамки на рудник Тораница, обуки на вработените задолжени за ефикасно спроведување на активностите за управување со животната средина. За делот на инсталацијата за кој важат одредбите од Законот за минерални сировини, соодветна примена и постапување согласно наведениот закон.
- 2.4 Заштита на подземните води
- 2.4.1 Инсталацијата за која се издава дозволата, согласно условите во дозволата, ќе биде контролирана како што е опишано во документите наведени во Табела 2.4.1., доколку се во согласност со останатите подточки од точка 2.4, или на друг начин договорени со Надлежниот орган на писмено.

Табела 2.4.1 : Заштита на подземните води		
Опис	Документ	Дата кога е примено
V-1 Ракување со суровини, меѓупроизводи и производи Локација - Рудник Локација - Флотација Локација - Хидројаловиште	Дополнување на барањето Поглавје V-1	09.06.2017 год.
V-2 Опис на управувањето со цврст и течен отпад во инсталацијата	Дополнување на барањето Поглавје V-2	09.06.2017 год.
V-3 Одложување на отпадот во границите на инсталацијата (Сопствена Депонија)	Дополнување на барањето Поглавје V-3	09.06.2017 год.

- 2.4.2 Суровините, меѓупродуктите и производите ќе се складираат на места наменети за тоа, соодветно заштитени против истурање и истекување. Материјалите јасно ќе бидат означени и соодветно одделени.
- 2.4.3 Операторот во складиштето ќе има соодветен капацитет на опрема и/или соодветни апсорпциски материјали за да го задржат и апсорбираат било кое протекување во инсталацијата. Откако еднаш ќе се употреби апсорпцискиот материјал, истиот ќе се складира на соодветно место.
- 2.4.4 Целиот простор за складирање во резервоари, цистерни и буриња, како минимум треба да биде ограден локално, или да има оддалечен собирен базен поврзан со канал, чиј волумен не е помал од 110 % од капацитетот на најголемиот сад или буре во рамките на оградената област.
- 2.4.5 Сите влезни и излезни приклучоци, вентилациони цевки и приклучоци за мерење мора да бидат во рамките на танкваната.
- 2.4.6 Дренажните системи, танкваните ќе се прегледуваат редовно, ќе се чистат од мил како што треба и соодветно ќе се одржуваат во секое време . Целиот талог и отпадни течности од овие операции треба да се соберат и безбедно да се складираат.
- 2.4.7 Складирањето на енергенсите кои се користат во инсталацијата (нафта) ќе се врши согласно НДТ за нивно складирање.

- 2.4.8 Доколку при ракување со суровините како и од погонот флотација дојде до нивно истурање тоа треба да биде во посебно заштитен систем, кој целосно ќе обезбеди и гарантира безбедност на животната средина, кој ќе биде изведен согласно Законските и подзаконските акти на Република Македонија, кој треба да ги пренесе до системот за хидротранспорт на јаловина (пулпата).
- 2.4.9 Товарењето и истоварувањето на материјалите ќе се извршува на места наменети за тоа, заштитени од истурање и истекување.
- 2.4.10 Сите садови, контејнери и буриња ќе бидат јасно означени за да се знае точно нивната содржина.
- 2.4.11 Нема да има истурање на производот надвор од магацинот за негово складирање.
- 2.4.12 Нема да има истекување на (Пулпата) јаловина од системот за хидротранспорт на јаловината од погонот флотација до хидројаловиштето Тораница.
- 2.4.13 Сите резервоари, цистерни и цевоводи ќе се одржуваат соодветно на материјалите кои се пренесуваат низ или се складираат во нив.
- 2.4.14 Не смее да има било какво истекување од резервоарите и базените (површинско, странично или од дното) во кои се складира јамска отпадна вода од рудникот Тораница и повратна вода од хидројаловиштето Тораница. Доколку такво истекување постои, истите веднаш треба да бидат санирани и обложени со материјал со кој ќе се гарантира дека нема да доаѓа до повторно истекување на вода од истите.
- 2.4.15 Нема да има емисии, вклучувајќи и фугитивни, на отпадни води од рудникот Тораница.
- 2.4.16 Се препорачува доколку подземните водни тела, околу хидројаловиштето Тораница, не бидат опфатени со државната хидролошка мрежа за мониторинг операторот да се вклучи во изработка на локална хидролошка мрежа на мерни места за мониторинг на подземните водни тела која би се воспоставила од општината на чија територија се наоѓа инсталацијата согласно Законот за води. Ова ќе биде апликативно по донесувањето на Планот за управување на сливно подрачје на река Пчиња .
- 2.4.17 Се задолжува операторот да обрне посебно внимание при транспортот и манипулацијата со горивата и мазивата до одредени локации во јамите во рудникот како не би се случила некаква хаварија што би довело до загадување на подземните води.

2.4.18 Операторот се задолжува да обрне посебно внимание при складирањето, манипулацијата и ракувањето со експлозивните средства согласно важечките законски прописи на Република Македонија за оваа проблематика.

2.4.19 Операторот ќе се придржува кон НДТ за контрола на емисиите на материите во површинска и подземна вода и одводните канали и НДТ за фугитивни емисии во водата.

2.5 Ракување и складирање на отпадот

2.5.1 Операторот, согласно условите од дозволата, ќе ракува и ќе го складира отпадот онака како што е опишано во документите наведени во Табела 2.5.1., доколку е во согласност со останатите подточки од точка 2.5, или на друг начин договорен со Надлежниот орган на писмено.

Табела 2.5.1 : Ракување и складирање на отпадот		
Опис	Документ	Дата кога е примено
V-2 Опис на управувањето со цврст и течен отпад во инсталацијата	Дополнување на барањето Поглавје V-2	09.06.2017 год.
V-3 Одложување на отпадот во границите на инсталацијата (Сопствена Депонија)	Дополнување на барањето Поглавје V-3	09.06.2017 год.

Табела 2.5.2 : Отпад складиран на самата локација			
Опис на отпадот	Место на складирање на самата локација	Начин на складирање	Услови на складирање
Дополнение на барањето од 09.06.2017 год. Анекс 1 Табели - Табела V.2.1 и V.2.2	Дополнение на барањето од 09.06.2017 год. Анекс 1 Табели - Табела V.2.1 и V.2.2	Дополнение на барањето од 09.06.2017 год. Анекс 1 Табели - Табела V.2.1 и V.2.2	Внатрешно контролирана област – достапна за овластени лица

2.5.2 Операторот ќе обезбеди отпадот, пред да се превземе од друго лице, соодветно ќе се спакува и ќе се означи согласно националните, Европските и било кои други стандарди кои се на сила во врска со таквото означување, притоа и зголемување на степенот на селекција.

- 2.5.3 Операторот ќе врши ракување и складирање на сите видови отпад (неопасен и опасен) согласно важечките Законски и подзаконски акти на Република Македонија, се придржува до НДТ за управување со отпад и можности за негово намалување.
- 2.5.4 Доколку не е одобрено на писмено од страна на Надлежниот орган, на Операторот му се забранува да го меша опасниот отпад од една категорија со опасен отпад од друга категорија или со неопасен отпад.
- 2.5.5 Операторот ќе управува со пакување и отпад од пакувања, батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори и електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема согласно важечките Законски и подзаконски акти на Република Македонија.
- 2.5.6 Операторот годишно (на секои 12 месеци) ќе приложува План на кој се прикажани местата за складирање на отпадот, вклучително и геореференцирање на местата на складирање на опасен и неопасен отпад.
- 2.5.7 Операторот ќе го известува Надлежниот орган за животна средина за секоја промена на податоците кои се содржани во Табела 2.5.1. и Табела 2.5.2. согласно надополнетото барање бр. УП1-11/3 762/2016 од 09.06.2017. Ова известување ќе се врши, доколку за тоа има потреба, еднаш месечно.
- 2.5.8 Операторот за оние делови од инсталацијата и за оние видови отпад за кои важи Законот за минерални суровини и подзаконските акти кои произлегуваат од него ракувањето и складирањето на отпадот ќе го врши согласно истите.
- 2.5.9 Операторот ќе се придржува кон НДТ за управување со отпад и НДТ за испитувања за намалување на отпадот.
- 2.5.10 Се препорачува, старите искористени рударски лампи – складирани во метални буриња да се одвојат под другите видови отпад.
- 2.6 Преработка и одлагање на отпад
- 2.6.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе го преработува и одлага отпадот како што е опишано во документите наведени во табела 2.6.1., доколку е во согласност со останатите подточки од точка 2.6 и подточките 2.3.5 и 2.3.6., или на друг начин договорен писмено со Надлежниот орган.

Табела 2.6.1 : Искористување и отстранување на отпадот		
Опис	Документ	Дата кога е примено
V.2 Опис на управувањето со цврст и течен отпад во инсталацијата Управување со (цврст и течен) неопасен и опасен отпад	Дополнување на барањето Поглавје V.2	09.06.2017 год.
V.3 Одложување на отпадот во границите на инсталацијата (сопствена депонија) - Одложување на рудничка јаловина (отпад) Постојна состојба на одложена јаловина. Планирана (нова) состојба за одложување на рудничка јаловина. -Одложување на флотациска јаловина (отпад) на хидријаловиштето Постојна состојба на хидројаловиште Проектирана (нова) состојба на хидројаловиште	Дополнување на барањето Поглавје V.3	09.06.2017 год.

- 2.6.2 Одлагањето и рециклирањето на отпадот на определено место ќе се одвива само во согласност на условите на оваа Дозвола и во согласност со соодветните национални и Европски законски регулативи и протоколи.
- 2.6.3 Операторот ќе врши преработка и одлагање на отпадот (сите видови на отпад, неопасен и опасен) согласно важечките Законски и подзаконски акти на Република Македонија.
- 2.6.4 Операторот ќе го известува Надлежниот орган за животна средина за секоја промена на податоците кои се содржани во Табела 2.6.1. согласно надополнетото барање бр. УП1-11/3 762/2016 од 09.06.2017 . Ова известување ќе се врши, доколку за тоа има потреба, еднаш месечно.
- 2.6.5 Операторот ќе се придржува кон НДТ за искористување и одлагање на отпад.
- 2.6.6 Постапувањето со отпадот од дрво од рудникот Тораница согласно надополнетото барање бр. УП1-11/3 762/2016 од 09.06.2017, Анекс 1 Табели – Табела V.2.2. ќе се врши само доколку истиот не е контаминиран со опасни материи.
- 2.6.7 Операторот ќе обезбеди и гарантира стабилност на низводната и возводната брана на хидројаловиштето Тораница во секој момент од времето.
- 2.6.8 Операторот е должен во рок од (6) месеци од денот на добивањето на дозволата да изготви проект за управување со хидројаловиштето Тораница за време и по завршувањето на експлоатацијата, и да започне со негова реализација, согласно важечките Законски и подзаконски акти на Република Македонија.
- 2.6.9 Потребно е да се испита рокот и исправноста на хемикалиите, доколку истите се стари и неупотребливи истите да се третираат како отпад. Празната амбалажа, идентификувана како отпад, да се отстрани од овие простории.
- 2.7 Енергетска ефикасност
- 2.7.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе употребува енергија како што е опишано во документите наведени во Табела 2.7.1., или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган.

Табела 2.7.1 : Енергетска ефикасност		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Енергетска ефикасност	Дополнување на барањето Поглавје IV	09.06.2017 год.

- 2.7.2 Операторот треба да има план за управување со енергијата, кој ќе биде дополнуван годишно.
- 2.7.3 Операторот ќе се придржува кон НДТ за услови за основна енергија, НДТ за основни енергетски потреби и НДТ за понатамошни услови за штедење енергија.
- 2.8 Спречување и контрола на несакани дејствија
- 2.8.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе ги спречи и ограничи последиците од несаканите дејствија, онака како што е опишано во документите наведени во табела 2.8.1., доколку е во согласност со останатите подточки од точка 2.8, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган.

Табела 2.8.1 : Спречување и контрола на несакани дејствија		
Опис	Документ	Дата кога е примено
-Спречување на несреќи и итно реагирање. Идентификација на вонредни состојби. Рудник и руднички круг. Локација – Флотација. Хидројаловиште и пулповод.	Дополнување на барањето Прилог XII	09.06.2017 год
-План за вонредни состојби. Превентивни мерки за заштита од експлозии на јамски објекти и магацин за експлозивни. Мерки за заштита од пожар. Мерки за намалување на влијанија од хаварија на хидројаловиште. Мерки при хаварија на пулповод. Спречување на хавариите на машините и уредите за работа. Спречување на истекувања.	Дополнување на барањето Прилог XII	09.06.2017 год.
Други важни документи поврзани со заштитата на животната средина	Дополнување на барањето Прилог XII	09.06.2017 год

2.8.2 Операторот ќе се придржува кон НДТ за несреќи и неправилни операции за типот на активност на кој припаѓа оваа инсталација.

2.8.3 Операторот во секој годишен извештај до надлежниот орган за животна средина е должен да даде информација за стабилноста на низводната брана на хидројаловиштето Тораница, добиена како од релевантни служби на операторот така и од независна Државна институција надлежна за вршење на вакви испитувања и мерења.

- 2.8.4 Операторот во рок од 6 (шест) месеци од датумот на издавање на оваа Дозвола, ќе обезбеди дека функционира документирана Процедура за итни дејствувања, која ќе се погрижи за секоја итна ситуација која ќе се случи на локацијата. Оваа процедура треба да вклучи одредби за минимизирање на ефектите врз животната средина од било која итна ситуација. Оваа процедура треба да се разгледува на секои 12 месеци и да се ажурира според потребите. Процедурата треба да биде изработена и да се постапува со неа согласно важечките законски и подзаконски акти на Република Македонија.
- 2.8.5 Операторот е должен да изготви Оперативен план за заштита и одбрана од поплавен бран, потребно е да се постапи согласно член 126 од Закон за водите да се усогласи со изработката на планот за управување со слив на река Пчиња изработен од надлежно министерство за животна средина.
- 2.8.6 Во случај да постои значителен ризик за испуштање на контаминирана вода, Операторот треба врз основа на наодите од оцената на ризикот, да подготви и имплементира, во согласност со Надлежниот орган, соодветна програма за управување со ризици. Програмата за управување со ризици треба целосно да се имплементира во рок од 12 (дванаесет) месеци од датумот на известувањето од страна на Надлежниот орган. Операторот, ќе треба да подготви проценка на ризик од еколошка одговорност во рамките на целата инсталација.
- 2.8.7 Во случај на несреќа Операторот веднаш треба да:
- го изолира изворот на било какви емисии;
 - спроведе непосредна истрага за да се идентификува природата, изворот и причината на било која емисија;
 - го процени загадувањето на животната средина, предизвикано од инцидентот;
 - да идентификува и спроведе мерки за минимизирање на емисиите и ефектите кои следуваат;
 - го забележи датумот и местото на несреќата;
 - веднаш да го известат Надлежниот орган и другите релевантни институции.
- 2.8.8 Во случај на несреќа Операторот во рок од 1 (еден) месец од несреќата треба да достави предлог до Надлежниот орган или друг начин договорен со Надлежниот орган. Предлогот има за цел да:
- идентификува и постави мерки за да се избегне повторно случување на несреќата;

- идентификува и постави било какви други активности за санација.

- 2.8.9 Операторот во врска со спречување и контрола на несакани дејствија, а што е различно од претходно наведеното, ќе постапува согласно Законот за животна средина, Глава XV – Спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции како и подзаконските акти кои произлегуваат од истиот.
- 2.8.10 Операторот треба да достави Годишен Извештај за анализа и стабилност на брани согласно член 198 од Законот за води.

2.9 Бучава и вибрации

- 2.9.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе ја контролира бучавата и вибрациите како што е опишано во документите наведени во табела 2.9.1, доколку е во согласност со останатите подточки од точка 2.9 од оваа Дозвола, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган.

Табела 2.9.1 : Бучава и вибрации		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Влијание на бучавата	Дополнување на барањето Прилог VII.8	09.06.2017 год.
Влијание на вибрации	Дополнување на барањето Прилог VII.8	09.06.2017 год.
Влијание од нејонизирачко зрачење	Дополнување на барањето Прилог VII.8	09.06.2017 год.

- 2.9.2 Операторот е должен за цело време на работата на погонот за подготовка на рудата (дробилките и останатите уреди) да ги има затворени вратите на погонот.

- 2.9.3 Мониторингот на индикаторите за бучава во животната средина предизвикана од извори на бучава од инсталацијата за која се издава оваа дозвола ќе се изведува согласно националното законодавство на РМ (“Закон за заштита од бучава во животната средина”, Сл. весник на РМ, бр. 79/07; “Правилник за поблиските услови во поглед на потребната опрема која треба да ја поседуваат овластени научни стручни организации и институции како и други правни и физички лица, за вршење на определени стручни работи за мониторинг на бучава”, Сл. весник на РМ, бр. 152/08; “Правилник за примената на индикаторите за бучава, дополнителни индикатори за бучава, начинот на мерење на бучава и методите за оценување со индикаторите за бучава во животната средина”, Сл. весник на РМ, бр.117/08).
- 2.9.4 Од инсталацијата нема да има емисии на вибрации во животната средина.

2.10 Мониторинг

- 2.10.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе изведува мониторинг, ќе го анализира и развива истиот како што е опишано во документите наведени во Табела 2.10.1., доколку е во согласност со останатите подточки од точката 2.10, или на друг начин писмено договорен со Надлежниот орган.

Табела 2.10.1 : Мониторинг		
Опис	Документ	Дата кога е примено
-Места на мониторинг и земање примероци Мониторинг на емисии во воздух Мониторинг на извори на емисии во површински води	Дополнување на барањето Прилог IX	09.06.2017 год
Мониторинг на квалитет на медиуми во животна средина	Дополнување на барањето Прилог IX	09.06.2017 год

- 2.10.2 Ќе обезбеди:
- а безбеден и постојан пристап до мерните места, за да се овозможи земањето примероци/мониторингот да биде изведено во релација со точките на емисија наведено во Додаток 2, освен ако не е поинаку наведено во Додатокот, и

- 6** безбеден пристап до други точки на земање примероци/мониторинг, кога тоа ќе го побара Надлежниот орган.
- 2.10.3 Земањето примероци и анализите на параметрите од отпадната вода ќе се врши согласно Законските и подзаконските акти на РМ, односно од страна на акредитирана научна или стручна организација (лабораторија).
- 2.10.4 Фреквенцијата, методите и обемот на мониторинг, начинот на земање на примероци и анализа, како што е наведено во оваа Дозвола, може да се измени во согласност со Надлежниот орган кој ќе ја следи проценката на тест резултатите.
- 2.10.5 Операторот на инсталацијата треба да обезбеди лесен пристап до дренажите и колекторот со цел да се следи нивната состојба, а исто така да се овозможи лесен пристап до мерните места од каде се земаат примероци за анализа на водите. Воедно, да се провери и состојбата на пиезометрите и да се обезбеди лесен пристап за земање примероци за анализа на подземните води.
- 2.11 Престанок на работа
- 2.11.1 Операторот, согласно условите во дозволата, ќе обезбеди услови за престанок на работата на инсталацијата како што е опишано во документите наведени во табела 2.11.1., доколку тоа не е во спротивност со останатите подточки од точка 2.11 , или на друг начин договорен со Надлежниот орган на писмено.

Табела 2.11.1 : Престанок на работа		
Опис	Документ	Дата кога е примено
Ремедијација, престанок со работа, повторно започнување со работа и грижа по престанок на активостите	Дополнување на барањето Прилог XIII	09.06.2017 год.

- 2.11.2 Операторот ќе се придржува кон НДТ, за активности во кои спаѓа овој тип на инсталација, за ремедијација, престанок со работа, повторно започнување со работа и грижа по престанок на активостите на инсталацијата.

- 2.11.3 Операторот е должен во рок од (6) месеци од денот на издавање на оваа дозвола и потребните Законски и подзаконски акти на Република Македонија да даде целосен опис за начинот на ремедијација, престанок со работа и грижа по престанок на активностите за: рудник Тораница, погонот за преработка на рудата и погонот флотација, системот за транспорт на (пулпата) јаловина и хидројаловиштето Тораница, согласно важечките Законски и подзаконски акти на Република Македонија, и финансиските средства потребни за тоа. Начинот на ремедијација, престанок со работа и грижа по престанок на активностите за: рудник Тораница, погонот за преработка на рудата и погонот флотација, системот за транспорт на (пулпата) јаловина и хидројаловиштето Тораница мора да се реализира согласно Законските и подзаконските акти на Република Македонија.
- 2.12 Инсталации со повеќе оператори
- 2.12.1 Со инсталацијата за која се издава дозвола управува само еден оператор. Оваа дозвола е валидна само за оние делови од инсталацијата што се означени на мапата во делот 1.1.2. од оваа дозвола.

3 Документација

- 3.1.1 Документацијата (“Специфицирана Документација”) ќе содржи податоци за:
- а** секоја неисправност, дефект или престанок со работа на постројката, опремата или техниките (вклучувајќи краткотрајни и долготрајни мерки за поправка) што може да има, имало или ќе има влијание на перформансите врз животната средина што се однесуваат на инсталацијата за која се издава дозволата. Овие записи ќе бидат чувани во дневник воден за таа цел;
 - б** целиот спроведен мониторинг и земањето примероци и сите проценки и оценки направени на основа на тие податоци.
- 3.1.2 За инспекција од страна на Надлежниот орган во било кое пристојно време ќе бидат достапни:
- а** Специфицираната документација;
 - б** Било кои други документи направени од страна на Операторот поврзани со работата на инсталацијата за која се издава дозволата (“Други документи”).
- 3.1.3 Копија од било кој специфициран или друг документ ќе му биде доставен на Надлежниот орган на негово барање и без надокнада.
- 3.1.4 Специфицираните и другите документи треба:
- а** да бидат читливи;
 - б** да бидат направени што е можно побрзо;
 - ц** да ги вклучат сите дополнувања и сите оригинални документи кои можат да се приложат.
- 3.1.5 Операторот е должен специфицираната и другата документација да ја чува за време на важноста на оваа дозвола, како и пет години по престанокот на важноста.
- 3.1.6 За целиот примен или создаден отпад во инсталацијата за која што се издава дозволата, операторот ќе има документација (и ќе ја чува истата за време на важноста на оваа дозвола, како и пет години по престанокот на важноста) за
- а** составот на отпадот, или онаму каде што е можно, опис;
 - б** најдобра проценка на создадената количина отпад;
 - ц** трасата на транспорт на отпадот за одлагање; и
 - д** најдобра проценка на количината отпад испратен на преработка.

- 3.1.7 Операторот на инсталацијата за којашто се издава дозволата ќе направи записник, доколку постојат жалби или тврдења за нејзиното влијание врз животната средина. Во записникот треба да стои датум и време на жалбата, како и кратко резиме доколку имало било каква истрага по таа основа и резултати од истата. Таквите записи треба да бидат чувани во дневник воден за таа цел.
- 3.1.8 Системите за транспорт ќе се контролираат и редовно ќе се врши инспекција, за да не настане дисперзија на материјалот или истекување. Операторот е должен да води и чува евиденција од истата.
- 3.1.9 Операторот ќе води записник од секој инцидент. Овој запис треба да вклучува детали за природата, обемот и влијанието на инцидентот, како и причините што довеле до него. Евиденцијата треба да ги вклучува и превземените активности за да се управува со инцидентот, да се минимизира генерираниот отпад и ефектот врз животната средина и да се избегне повторно случување. Операторот треба што е можно побрзо по известувањето за инцидентот, да му поднесе евиденција за инцидентот на Надлежниот орган.
- 3.1.10 Операторот ќе се придржува кон своите обврски, согласно Законот за животна средина, член 110 (Општи обврски на операторот), 111 (Обврски на носителот на А-интегрирана еколошка дозвола) и 112 (обврска за асистенција).

4 Редовни извештаи

- 4.1.1 Сите извештаи и известувања што ги бара оваа дозвола, операторот ќе ги испраќа до Надлежниот орган за животна средина.
- 4.1.2 Операторот ќе даде извештај за параметрите од Табела Д2 во Додатокот 2:
- а** во однос на наведени емисиони точки;
 - б** за периодите за кои се однесуваат извештаите наведени во Табела Д2 од Додаток 2 и за обликот и содржината на формуларите, операторот и надлежниот орган ќе се договорат за време на преговорите;
 - ц** давање на податоци за вакви резултати и проценки како што може да биде барано од страна на формуларите наведени во тие Табели; и
 - д** испраќање на извештај до Надлежниот орган во рок наведен во Табела Д2 во Додатокот 2

Годишен извештај за животна средина

Содржина

Извештај за мониторинг за емисија во вода и бучава
Извештај за управување со отпад (квалитативен и квантитативен)
Извештај за сигурност на низводна брана на хидројаловиште Тораница
Преглед за потрошувачка на суровини (квалитативен и квантитативен).
Извештај за забелешки (жалби/поплаки).
Програма за управување со животната средина - извештај од претходната година.
Програма за управување со животната средина - предлог за тековната година.
Извештај за тестирање и инспекција на резервоари, цистерни и цевоводи.
Извештај на пријавени инциденти.
Извештај за ефикасност на енергијата.
Извештај за утврдување на ефикасноста од користење на суровини во процесот и редукција на генерираниот отпад.
Извештај за прогресот кој е направен и развиените предлози за да се минимизира побарувачката на вода и волуменот на создавање течен отпад.

Годишниот извештај за животна средина операторот ќе го достави до Надлежниот орган најдоцна до 31 март наредната година.

5 Известувања

- 5.1.1 Операторот ќе го извести Надлежниот орган **без одложување**:
- а** кога ќе забележи емисија на некоја супстанција која го надминува лимитот или критериумот на оваа дозвола, наведен во врска со таа супстанција;
 - б** кога ќе забележи фугитивна емисија што предизвикала или може да предизвика загадување, освен ако емитираната количина е многу мала да не може да предизвика загадување;
 - ц** кога ќе забележи некаква неисправност, дефект или престанок на работата на постројката или техниките, што предизвикало или има потенцијал да предизвика загадување; и
 - д** било какво несакано дејство што предизвикало или има потенцијал да предизвика загадување.
- 5.1.2 Операторот треба да достави писмена потврда до Надлежниот орган за било кое известување од условот 5.1.1. согласно Распоредот 1 од оваа дозвола, преку испраќање на податоци наведени во Делот А од Распоредот 1 од оваа дозвола во рок од 24 часа од ова известување. Операторот ќе испрати подетални податоци наведени во Делот Б од тој Распоред, што е можно побрзо.
- 5.1.3 Операторот ќе даде писмено известување што е можно побрзо, за секое од следниве
- а** перманентен престанок на работата на било кој дел или на целата инсталација, за која се издава дозволата;
 - б** престанок на работата на некој дел или на целата инсталација за која се издава дозволата, со можност да биде подолго од 1 година; и
 - ц** повторно стартување на работата на некој дел или целата инсталација за кој што се издава дозволата, по престанокот по известување според 5.1.3. (б).
- 5.1.4 Операторот ќе даде писмено известување во рок од 14 дена пред нивното појавување, за следниве работи:
- i** било каква промена на трговското име на Операторот, регистарско име или адресата на регистрирана канцеларија;
 - ii** промена на податоците за холдинг компанијата на операторот (вклучувајќи и податоци за холдинг компанијата кога операторот станува дел од неа);
 - iii** за активности кога операторот оди во стечај склучува доброволен договор или е оштетен.

5.1.5 Операторот ќе обезбеди и одржува огласна табла за инсталацијата која ќе биде читлива за лицата кои се надвор. Минималните димензии на таблата треба да бидат 1200 mm на 750 mm. На таблата треба јасно да бидат прикажани:

- Името на имателот на дозволата;
- Референтен број на дозволата;
- Името и телефонскиот број на инсталацијата;
- Нормалното работно време;
- Телефон за контакт во итни случаи надвор од работното време; и
- Каде може да се добијат информации за животната средина во врска со оваа инсталација.

6 ЕМИСИИ

6.1 Емисии во воздух

6.1.1 Н

Табела 6.1.1: Точки на емисија во воздухот		
Референца на точка на емисија/опис	Извор	Локација на точка на емисија
A1-1	Оџак од котларница	Y= 7 622 294.278 X= 4 671 695.527
A2-2	Испуст од погон за дробење (Ротоклон на системот за примарно дробење)	Y= 7 622 205,291 X= 4 671 721,353
A2-3	Испуст од погон за дробење (Ротоклон на системот за секундарно дробење)	Y= 7 622 229,963 X= 4 671 728,425
A2-4	Испуст од погон за сеење (Вентилатор на системот за сеење)	Y= 7 622 232,959 X= 4 671 728,725
A2-5	Испуст од систем за варно млеко (Вентилатор на системот за подготовка на варно млеко)	Y= 7 622 385.141 X= 4 671 504.369

Табела 6.1.2: Граници на емисиите во воздухот				
Параметри	Ознака на точка на емисија А1 А1 -1 Оцак од котларница (Парен котел за затоплување на објектите во рудникот Тораница)			Фреквенција на мониторинг
Проток				
	Концентрација (mg/Nm ³) Гранична вредност на емисија (за ложишта на течни горива)		Концентрација (mg/Nm ³) Гранична вредност на емисија (за ложишта на дрво, дрвени брикети)	
Оксиди на сулфорот изразени како (SO₂)	1700	Азотни оксиди изразени како (NO₂)	500	Два пати годишно
Азотни оксиди изразени како (NO₂)	350	Јаглен моноксид (CO)	250	Два пати годишно
Јаглен моноксид (CO)	170	Органски супстанции изразени како вкупен јаглерод	50	Два пати годишно
Прашина	100	Прашина	50	Два пати годишно

Табела 6.1.2: Граници на емисиите во воздухот		
Параметри	Ознака на точка на емисија А2-2 А2-2 – Испуст од погон за дробење (Ротоклон на системот за примарно дробење)	Фреквенција на мониторинг
Проток		
	Концентрација (mg/Nm ³) Гранична вредност на емисија	
Цврсти честички	50	Два пати годишно

Табела 6.1.2: Граници на емисиите во воздухот		
Параметри	Ознака на точка на емисија А2-3 А2-3 – Испуст од погон за дробење (Ротоклон на системот за секундарно дробење)	Фреквенција на мониторинг
Проток		
	Концентрација (mg/Nm ³) Гранична вредност на емисија	
Цврсти честички	50	Два пати годишно

Табела 6.1.2: Граници на емисиите во воздухот		
Параметри	Ознака на точка на емисија А2-4 А2-4 – Испуст од погон за сеење (Вентилатор на системот за сеење)	Фреквенција на мониторинг
Проток		
	Концентрација (mg/Nm ³) Гранична вредност на емисија	
Цврсти честички	50	Два пати годишно

Табела 6.1.2: Граници на емисиите во воздухот		
Параметри	Ознака на точка на емисија А2-5 А2-5 – Испуст од систем за варно млеко (Вентилатор на системот за подготовка на варно млеко)	Фреквенција на мониторинг
Проток		
	Концентрација (mg/Nm ³) Гранична вредност на емисија	
Цврсти честички	50	Два пати годишно

6.1.2 Од целата инсталација (рудник, погон за подготовка на руда, погон флотација, систем за транспорт на јаловината од погон флотација до хидројаловиште и хидројаловиште Тораница) не се дозволени фугитивни емисии во воздух.

- 6.1.3 Операторот на инсталацијата да врши редовно влажење на исталожениот материјал.
- 6.2 Емисии во почва
- 6.2.1 Се задолжува Операторот, во рок од три месеци да достави извештај од хидрогеолошки испитувања за да се направи увид на состојбата со почвата и подземните води. Зачестеноста на понатамошниот мониторинг ќе се врши најмалку еднаш во период од пет години за подземни води и секои десет години за почва, освен ако таквиот мониторинг е базиран на систематска проценка на ризикот од загадување.
- 6.3 Емисии во вода (различни од емисиите во канализација)
- 6.3.1 Емисии во вода од точка на емисија наведени во Табела 6.3.1 ќе потекнуваат само од изворот наведен во таа Табела.

Табела 6.3.1 : Точки на емисии во вода		
Ознака на точка на емисија	Извор	Координати на мерно место
W1	Отпадна вода од колектор на јаловиштето	Y= 7 624 370.00 X= 4 619 911.50
W2	Испуст од пречистителна станица на санитарни води	Y= 7 622 016.148 X= 4 671 938.223

- 6.3.2 Границите за емисиите во вода за параметарот(рите) и точката(ите) на емисија поставени во Табела 6.3.2, нема да бидат пречекорени во соодветниот временски период. За проверката на квалитетот на површинската вода треба да се зема во предвид целокупното загадување на Тораничката Река со цинк, манган, олово и др. Од старите рудници и природното присуство на овие елементи (литогено), согласно објаснувањето дадено во Поглавје бр. 8. Услови надвор од локацијата.
- 6.3.3 Операторот е должен да обезбеди соодветен преттретман на отпадните води емитирани од емисионите точки дадени во табела 6.3.1
- 6.3.4 Доколку квалитетот на отпадните води од секоја од емисионите точки дадени во Табела 6.3.1 ги задоволува критериумите дадени во Табелите 6.3.2 преттретман на отпадните води не е потребен.

- 6.3.5 Операторот ќе изведува мониторинг на параметрите наведени во Табелите 6.3.2, на точките на емисија и со фреквенции наведени во таа Табела. Фреквенцијата на мониторинг за првите шест месеци од издавањето на дозволата ќе биде неделно, После шест месеци ако се утврди дека нема потреба да се следи неделно ќе се следи месечно.
- 6.3.6 Атмосферските води од кругот на погонот за преработка на руда се фатени во соодветни канали кои завршуваат во системот за хидротранспорт на јаловината.

Табела 6.3.2 : Граници на емисии во вода			
Ознака на точка на емисија: W1- Отпадна вода од колектор на јаловиштето			
Параметар	Измерена Макс. средна вредност на час (mg/l)	ГВЕ од А-ИЕД	Фреквенција на мониторинг
рН	8,41	6,5 -6,3	неделно
Проток L/s			
Суспендирани материи	0,00	30 mg/L	неделно
Минерални масла		10 mg/L	неделно
Хемиска потрошувачка на кислород ХПК mg O ₂ /L	37,9	2,51 -5,00	неделно
Биолошка потрошувачка на кислород БПК ₅ mg O ₂ /L	0,85	2,01 -4,00	неделно
Цијаниди	0,00	1 µg/L	неделно
Железо, Fe	0,02	300 µg/L	неделно
Манган, Mn	0.2	50 µg/L	неделно
Кадмиум, Cd	0,00	0,1 µg/L	неделно
Олово, Pb	0.03	10 µg/L	неделно
Цинк, Zn	1,84	100 µg/L	неделно
Арсен, As	0,00	30 µg/L	неделно
Никел, Ni		50 µg/L	неделно
Жива, Hg		0,2 µg/L	неделно
Сулфиди, S ²⁻		2 µg/L	неделно

Табела 6.3.2 : Граници на емисии во вода			
Ознака на точка на емисија: W2 - Испуст од пречистителна станица на санитарни води			
Параметар	Измерена Просечна вредност на час (mg/l)	Макс. ГВЕ од А-ИЕД	Фреквенција на мониторинг
рН	7,91	6,3 -6,0	неделно
Проток L/s			
Суспендирани материи	137,1	30-60 mg/l	неделно
Хемиска потрошувачка на кислород ХПК mg O ₂ /L	31,6	5,01 -10,00 mg/l O ₂	неделно
Биохемиска потрошувачка на кислород БПК ₅ mg O ₂ /L	1,02	4,01 -7,00 mg/l O ₂	Неделно
Вкупни масла и масти		10 mg/L	Неделно
Вкупен фосфор		2 mg/L	Неделно

Табела 6.3.3 : Точки на емисии во почва (Дифузиони извори на емисија)		
Ознака на точка на емисија	Извор	Координати на мерно место
SGW1	Одлагалиште за рудничка јаловина од поткоп -I (Локација Рудник)	Дифузен извор
SGW2	Одлагалиште за рудничка јаловина од поткоп -II А, (локација Рудник)	Дифузен извор
SGW3	Ново централно одлагалиште за рудничка јаловина (локација Рудник	Дифузен извор
SGW4	Хидројаловиште-Депонирање на јаловина	Дифузен извор
SGW5	Земјен таложник 1 во кој се собираат отпадните води од хидројаловиште	Дифузен извор
SGW6	Земјен таложник 2 во кој се собираат отпадните води од хидројаловиште	Дифузен извор

Табела 6.3.4: Точки на емисии во почва (Дифузиони извори на емисија)		
Параметри	Ознака на точка на емисија SGW1 SGW1- Одлагалиште за рудничка јаловина од поткоп -I (Локација Рудник)	Фреквенција на мониторинг
	Дифузен извор	
	Концентрација (mg/Nm ³)	
Pb, Zn, Ni, As, Fe, Mn, Cd, Cu	Не може да се процени	

Табела 6.3.5: Точки на емисии во почва (Дифузиони извори на емисија)		
Параметри	Ознака на точка на емисија SGW2 SGW2 – Одлагалиште за рудничка јаловина од поткоп –II А, (локација Рудник)	Фреквенција на мониторинг
	Дифузен извор	
	Концентрација (mg/Nm ³)	
Pb, Zn, Ni, As, Fe, Mn, Cd, Cu	Не може да се процени	

Табела 6.3.6: Точки на емисии во почва (Дифузиони извори на емисија)		
Параметри	Ознака на точка на емисија SGW3 SGW3– Ново централно одлагалиште за рудничка јаловина (локација Рудник)	Фреквенција на мониторинг
	Дифузен извор	
	Концентрација (mg/Nm ³)	
Pb, Zn, Ni, As, Fe, Mn, Cd, Cu	Не може да се процени	

Табела 6.3.7: Точки на емисии во почва (Дифузиони извори на емисија)		
Параметри	Ознака на точка на емисија SGW4 SGW4 – Хидројаловиште-Депонирање на јаловина	Фреквенција на мониторинг
	Дифузен извор	
	Концентрација (mg/Nm ³)	
Pb, Zn, Ni, As, Fe, Mn, Cd, Cu, Bi, CN	Не може да се процени	

Табела 6.3.8: Точки на емисии во почва (Дифузиони извори на емисија)		
Параметри	Ознака на точка на емисија SGW5 SGW5– Земјен таложник 1 во кој се собираат отпадните води од хидројаловиште	Фреквенција на мониторинг
	Дифузен извор	
	Концентрација (mg/Nm ³)	
Pb, Zn, Ni, As, Fe, Mn, Cd, Cu, Bi, CN	Не може да се процени	

Табела 6.3.9: Точки на емисии во почва (Дифузиони извори на емисија)		
Параметри	Ознака на точка на емисија SGW6 SGW6 – Земјен таложник 2 во кој се собираат отпадните води од хидројаловиште	Фреквенција на мониторинг
	Дифузен извор	
	Концентрација (mg/Nm ³)	
Pb, Zn, Ni, As, Fe, Mn, Cd, Cu, Bi, CN	Не може да се процени	

- 6.3.7 Не смее да има емисии во вода од страна на инсталацијата за која се издава дозволата, на било која супстанција пропишана за вода за која нема дадено граници во Табела 6.3.2, освен за концентрации кои не се поголеми од оние кои веќе ги има во водата.
- 6.3.8 Нема да има емисии во вода од други извори надвор од оној даден во Табелата 6.3.1
- 6.3.9 Земањето примероци и анализите на параметрите од отпадната вода ќе се врши согласно Законските и подзаконските акти на РМ, т.е анализите на отпадните води треба ги врши акредитирана научна или стручна организација (лабораторија), за секој параметар соодветно;

6.4 Емисии во канализација

6.4.1 Од Инсталацијата нема испуштање во канализација

Табела 6.4.1 Точка на емисија во канализација		
Ознака на точка на емисија	Гранична вредност на емисија	Канализација

6.4.2 Границите на емисии во канализација, количеството на испуштените отпадни води, фреквенцијата на мониторинг и сл. ќе бидат дефинирани во договорот за испуштање на санитарни отпадни води помеѓу операторот и правното лице кое управува со канализациониот систем.

6.4.3 Нема да има емисии во канализација надвор од оние дадени во Табела 6.4.1

6.4.4 Нема да има испуштања на било какви супстанции кои може да предизвикаат штета на канализацијата или да имаат влијание на нејзиното одржување.

Табела 6.4.2 Граници на емисии во канализација		
Параметар	Гранична вредност на емисија	Фреквенција на мониторинг

6.5. Емисии на топлина – Нема

6.5.1. Нема да има термално испуштање во површински води или во канализација кое ќе има влијание врз животната средина.

6.6 Емисии на бучава и вибрации

6.6.1 Граничните вредности за основните индикатори за бучава во животната средина предизвикана од извори на бучава од инсталацијата за која се издава оваа дозвола ќе бидат во согласност со националното законодавство на РМ (“Одлука за утврдување под кои случаи се смета дека е нарушен мирот на граѓаните од штетна бучава”, Сл. весник на РМ, бр. 1/09; “Правилник за гранични вредности на нивото на бучава во животната средина”, Сл. весник на РМ, бр. 147/08).

Табела 6.6.1: Емисии на бучава

Табела VII.8.1 Оценка на амбиентната бучава

Табела 6.6.1 Емисии на бучава						
Бр.	Мерни места за бучава	Национален координатен систем	Гранични вредности на бучава L (dB) ГВЕ			Мониторинг
			L _д	L _в	L _н	
1.	Електро-машинска работилница	N 42° 10' 48.91" E 22° 28' 25.25"	70	70	60	Еднаш Годишно
2.	Компресорска станица	N 42° 9' 49.41" E 22° 29' 1.65"	70	70	60	Еднаш Годишно
3.	Магацин за експлозив	N 42° 9' 49.15" E 22° 29' 2.50"	70	70	60	Еднаш Годишно
4.	Погон за дробење мелење и флотација на рудата	N 42° 10' 39.89" E 22° 28' 31.91"	70	70	60	Еднаш Годишно
5.	Трафостаница	N 42° 10' 29.73" E 22° 28' 39.71"	70	70	60	Еднаш Годишно
6.	Вентилаторска станица вод 21	N 42° 9' 20.43" E 22° 29' 45.72"	70	70	60	Еднаш Годишно

Табела 6.6.2 : Гранични вредности за индикатори на бучава во животната средина					
Параметри	За мерно место кое припаѓа на подрачје со IV степен на заштита од бучава				Фреквенција на мониторинг
	До (датум)	L (dB)	Од (датум)	L (dB) ГВЕ	
L _д	До денот на издавањето на дозволата	70	Од денот на издавањето на дозволата	70	Годишно
L _в	До денот на издавањето на дозволата	70	Од денот на издавањето на дозволата	70	Годишно
L _н	До денот на издавањето на дозволата	60	Од денот на издавањето на дозволата	60	Годишно

6.6.2 Мерењето на бучава ќе се врши најчесто ноќе во услови на нормална работа во погонот за преработка на руда (работа на дробилките и др.) и погонот флотација. Мерењето на бучава може да се врши или дење или навечер доколку за тоа постои соодветно барање, при што мерењето ќе се врши или дење или навечер или ноќе.

6.6.3 Општината на чија територија се наоѓа инсталацијата треба експлицитно да наведе во кое подрачје во зависност од степенот на заштита од бучава (I, II, III или IV) се наоѓа секое од мерните места согласно “Правилникот за локациите на мерните станици и мерните места”, Сл. весник на РМ, бр. 120/08) од што ќе зависат граничните вредности на емисија (ГВЕ) за бучава (L (dB)) согласно “Правилникот за гранични вредности на нивото на бучава во животната средина”, Сл. весник на РМ, бр. 147/08) дадени во Табелите 6.6.2.

6.6.4 Нема да има емисија на вибрации во животната средина.

7 Пренос до пречистителна станица за отпадни ВОДИ

8 Услови надвор од локацијата

Зголемените концентрации на тешките метали резултираат од работата на старите рудници и природното присуство на овие метали во водата (литогено).

Поради фактот што анализите на водата, земени од одредени места на реките каде што е исклучено влијанието на рудничките активности, а истите во понатамошниот тек го дренираат рудникот Тораница, укажуваат на зголемени концентрации на одредени тешки и токсични метали.

Се задолжува операторот да доставува со (годишниот извештај за животна средина) резултати од анализи за квалитет на вода кога се исклучени рудничките активности.

9 Програма за подобрување

9.1 Операторот ќе треба да ја спроведе Програма за подобрување, предложена од негова страна со мерки кои се однесуваат на заштита на животната средина.

Програмата за подобрување, предложена од Операторот, ги вклучува следните активности:

Реден број	Активност	Цел	Време на имплементација
1	Репарација на постојните системи за отпрашување и вентилирање во погонот дробење и сеење, со цел намалување на емисиите во амбиентниот воздух	Не може да се одреди	Тековна активност
2	Покривање на маслофакачите, поставени кај машинска зграда и пред платото на машинска зграда	1000 ЕУР	Реализирано
3	Стабилизација и укртување на косините на кипите од рудничка јаловина на Поткоп 1 (односно намалување на нагибот од 70% на 50%)	Не може да се одреди	Тековна активност
4	Изработка на план за заштита од пожари и експлозии	2000 ЕУР	3 месеци по издавањето на дозволата
5	Изградба на систем за зафаќање, третман на јамски технолошки отпадни води и нивна повторна употреба во технолошки процес во погон Флотација	Не може да се одреди	Јуни 2019
6	Санација на постојни бетонски и доизградба на постојни талоѓници под хидројаловиштето	Не може да се одреди	Јуни 2019

	Тораница		
7	Изработка на техничка документација за рекултивација и ремедијација на кипи на поткоп на хоризонт 2а и имплементација по завршување на експлоатација на руда во поткоп 2а	Не може да се одреди	Тековна активност

10 Договор за промени во пишана форма

- 10.1 Кога својството “или како што е друго договорено на писмено” се користи во услов од дозволата, операторот ќе бара таков договор на следниот начин:
- 10.1.1 Операторот ќе даде на Надлежниот орган писмено известување за деталите на предложената промена, означувајќи го релевантниот(те) дел(ови) од оваа дозвола: и
 - 10.1.2 Ваквото известување ќе вклучува проценка на можните влијанија на предложената промена (вклучувајќи создавање отпад) како ризик за животната средина од страна на инсталацијата за која се издава дозволата.
- 10.2 Секоја промена предложена според условот 10.1.1 и договорена писмено со Надлежниот орган, може да се имплементира само откако операторот му даде на Надлежниот орган претходно писмено известување за датата на имплементацијата на промената. Почнувајќи од тој датум, операторот ќе ја управува инсталацијата согласно таа промена и за секој релевантен документ што се однесува на тоа, дозволата ќе мора да се дополнува.
- 10.3 Сите позначајни промени во инсталацијата или работи поврзани со неа, а кои се од типот на:
- а). Материјална промена или зголемување на:
 - природата или количината на било која емисија;
 - системите за намалување/третман или преработка;
 - опсегот на процесите што се изведуваат;
 - горивата, суровините, меѓупродуктите, продуктите или создадениот отпад, или
 - б). Било какви промени на:
 - инфраструктурата на управување со локацијата или контрола со несакано еколошко влијание;
 - набавувачите кои би имале влијание врз животната срединаќе се изведат или ќе започнат со претходно известување за тоа, и со договор со Надлежниот орган.

Додаток 1

Писмена потврда за известувања

Овој Додаток ги прикажува информациите што операторот треба да ги достави до Надлежниот орган за да го задоволи условот 5.1.2 од оваа дозвола.

Мерните единици користени во податоците прикажани во делот А и Б треба да бидат соодветни на условите на емисијата. Онаму каде што е можно, да се направи споредба на реалната емисија и дозволените граници на емисија.

Ако некоја информација се смета за деловно доверлива, треба да биде одделена од оние што не се доверливи, поднесена на одделен лист заедно со барање за комерцијална доверливост во согласност со Законот за животна средина

Потврдата треба да содржи

Дел А

- Име на операторот.
- Број на дозвола.
- Локација на инсталацијата.
- Датум на доставување на податоци.
- Време, датум и локација на емисијата.
- Карактеристики и детали на емитираната(ите) супстанција(и), треба да вклучува:
 - Најдобра проценка на количината или интензитетот на емисија, и времето кога се случила емисијата.
 - Медиум на животната средина на кој што се однесува емисијата.
 - Превземени или планирани мерки за стопирање на емисијата.

Дел Б

- Други попрецизни податоци за предметот известен во Делот А
- Превземени или планирани мерки за спречување за повторно појавување на истиот проблем.
- Превземени или планирани мерки за исправување, лимитирање или спречување на загадувањето или штетата на животната средина што може да се случи како резултат на емисијата.
- Датуми на сите известувања од Делот А за време на претходните 24 месеци.
- Име Пошта.....
- Потпис Датум
- Изјава дека потпишаниот е овластен да потпишува во име на операторот.

Додаток 2

Минимум услови за квалитет за материјали за запечатување на хидројаловиштето (Предлог решение за запечатување на хидројаловиштето Тораница)

Запечатувањето на хидројаловиштето ќе биде изведено на следниов начин:

- Вештачка глина (бентонит) со коефициент на водопропустливост $K \leq 1.0 \times 10^{-9}$ м/сек,
- Геомембрана со висока густина
- Вештачки дренажен слој коефициент на водопропустливост $K \leq 1.0 \times 10^{-4}$ м/сек,
- Земја со дебелина од 1 м;

Карактеристики на метеријалите кои ќе бидат вградени:

1. Вештачка глина (бентонит)

- Минимална тежина од 4000 г/м²
- Содржина на вода $\leq 10\%$ од вкупната тежина
- Сертификат дека составот е на база на Na
- Сертификат дека е во форма на прашина, а не е во гранулација
- Сертификат за водонепропустливост на преклопите
- Сертификат за статичка јачина на пробивање (> 1900 N)
- Сертификат за максимална јачина на затегнување (> 10 kN/m)
- Сертификат за отпорност на хемикалии

2. Геомембрана

- минимална дебелина $l \geq 1$ mm

- ХДПЕ (полиетилен) со висока густина
- сертификат за отпорност на хемикалии
- сертификат дека е произведена со процес на екструдирање
- сертификат дека е произведена од нерестициран материјал
- сертификат за компатабилност и стабилност за однесувањето на контактната површина помеѓу вештачката глина и геомембраната.
- сертификат за време на индукција на оксидација (ОИТ), (≥ 100 /минути)
- сертификат за забележано константно оптеретување на затегнување (NCTL тест), (≥ 500 /часа)
- сертификат за растегливост (% на растворливост) $> 8\%$ во сите правци
- сертификат за отпорност на кинење ($>200N$)
- сертификат за отпорност на пробивање($>5000 N$) сертификат за потврда дебелината на геомембраната.
- (максимално дозволено отстапување 5%, а препорачливо да нема вакво отстапување во дебелината)

3. Вештачки материјал за дренажа (геотекстил- јадро- геотекстил)

- дебелина на материјалот $\geq 10 \text{ mm}$
- Вкупна тежина на материјалот $\geq 900 \text{ g/m}^2$
- Сертификат за сила на пробивност $\geq 3.5 \text{ KN}$
- Сертификат за максимална влечна сила ($\geq 20/25 \text{ KN/m}$)
- Сертификат за растегливост (1% на растегливост) $\geq 50\%$
- Состав на слојот од геотекстилот РР (полипропилен) бел нерестициран
- Минимална тежина на геотекстилот $\geq 150 \text{ g/m}^2$
- Дебелина на слојот од геотекстил $\geq 2\text{mm}$

- Пропусливост на вода на геотекстилот $\geq 90 \text{ l/cm}^2$

-Состав на јадрото полипропилен црн

Се задолжува инсталацијата да ;

4. За сите погоре наведените минимум услови за материјалите да достави атест за материјалите издаден од независна акредитирана лабораторија, со кој ќе се докажува веродостојноста на декларираните карактеристики на материјалите.

5. За сите материјали да достави фабричка декларација дека тие се производители на посочените материјали.

6. До колку набавиме материјали од две или повеќе фабрики во тој случај задолжително да се достави атест за компатибилноста на материјалите издаден исто така од независна акредитирана лабораторија.

7. При вградувањето на материјалите кои имаат функција на заштита на подземните и површинските води како и почвата задолжително е изведувачот да поседува (ДВС) издаден од релевантна институција со која се потврдува острученоста за поставувањето на соодветните материјали.

8. Се задолжува инсталацијата пред одпочнувањето на активностите за рекултивација, да ги достави на увид во МЖСПП погоре споменатите доументи (атести, декларации, сертификати,..) од кои ќе може да се констатира дека вградените материјали ги задоволуваат пропишаните минимум услови.

9. Се задолжува инсталацијата да достави пред отпочнување на рекултивацијата техничко решение за изведба со точно декларирана површина.

10. Се задолжува инсталацијата запечатувањето на хидројаловиштето да го изврши во рок од 90 дена, по доставувањето на писмено известување до МЖСПП, за престанување со неговата употреба.

Додаток 3

Извештаи за податоците од мониторингот

Параметрите за кои извештаите ќе бидат направени, согласно условите 4.1.2 од оваа дозвола, се наведени подолу.

Табела Д3: Извештаи за податоците од мониторингот			
Параметар	Точка на емисија	Период на давање извештаи	Почеток на периодот
pH	W1, W2	15 дена по извршеното мерење, согласно Табела 6.3.2	Од добивањето на А-ИЕД
Проток L/s	W1, W2		
суспендирани материји mg/L	W1, W2		
БПК ₅ mg O ₂ /L	W1		
ХПК mg O ₂ /L	W1		
Арсен, As μg/L	W1, W2		
Кадмиум, Cd μg/L	W1, W2		
Олово, Pb μg/L	W1, W2		
Цинк, Zn μg/L	W1, W2		
Манган, Mn μg/L	W1, W2		
Железо, Fe μg/L	W1, W2		
CN-, цијаниди μg/L	W1		
S ²⁻ , сулфиди μg/L	W1, W2		
L _д (dB)	M1, M2, M3, M4, M5, M6	15 дена по извршеното мерење, согласно Табела 6.6.2	
L _в (dB)	M1, M2, M3, M4, M5, M6		
L _н (dB)	M1, M2, M3, M4, M5, M6		

Табела Д3: Извештаи за податоците од мониторингот

Параметар	Точка на емисија	Период на давање извештаи	Почеток на периодот
pH	,W1, W2	неделно	Десет дена по истекот на месецот
Проток L/s	W2,W1		
суспендирани материји mg/L	W2,W1		
БПК ₅ mg O ₂ /L	W1		
ХПК mg O ₂ /L	W1		
Арсен, As µg/L	W2,W1		
Кадмиум, Cd µg/L	W2,W1		
Олово, Pb µg/L	W2,W1		
Цинк, Zn µg/L	W2,W1		
Манган, Mn µg/L	W2,W1		
Железо, Fe µg/L	W2,W1		
CN ⁻ , цијаниди µg/L	W1		
S ²⁻ , сулфиди µg/L	W1,W2		
L _д (dB)	M1, M2, M3, M4, M5, M6	годишно	До 31 Март секоја година
L _в (dB)	M1, M2, M3, M4, M5, M6		
L _н (dB)	M1, M2, M3, M4, M5, M6		
Емисии во вода		Согласно Табела Д2	
Годишен извештај за животна средина		годишно	До 31 Март секоја година
Отпад		годишно	Десет дена по истекот на календарската година
Енергетска ефикасност		годишно	Десет дена по истекот на календарската година
Евиденција на инциденти		како се случуваат	Во рок од три дена по инцидентот
Потрошена вода		годишно	Десет дена по истекот на календарската година